

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

MAGISTERSKÁ PRÁCE NA TÉMA:

**Vnímání školních problémů a způsoby jejich zvládní u dětí
staršího školního věku**

How children aged 11 – 15 years percieve and manage their problems
at school

2007

Piia Peřinová

Jméno a příjmení autora: Piia Peřinová

Studium: Prezenční

Ročník: 6.

Akademický rok: 2007

Studijní obor: Učitelství náboženství, etiky a filozofie

Název magisterské práce: Vnímání školních problémů a způsoby jejich zvládnání u dětí staršího školního věku

Na katedře: Učitelství

Vedoucí práce: prof. RNDr. et PhDr. Marie Vágnerová, CSc.

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci vypracovala samostatně pod vedením prof. RNDr. et PhDr. Marie Vágnerové, CSc. a uvedla všechny použité literární a odborné zdroje.

V Praze dne: 1. dubna 2007

.....

Děkuji prof. RNDr. et PhDr. Marii Vágnerové, CSc. za odborné vedení. Dále děkuji Davidu Másilkovi za odbornou konzultaci, Davidu Gore za pomoc s překladem resumé do anglického jazyka, Janě Hrubíšové za pomoc s výpočty χ^2 kvadrátu a ovládním Microsoft Excel a Janě Mikolášové za možnost využití internetu.

Zvláštní dík patří mé rodině. Děkuji sestře Lauře a firmě Komix, s .r. o. za možnost využívat jejich kopírovací služby, sestře Sinice za lékařský dohled a rodičům za finanční podporu.

V Praze dne 1. dubna 2007

.....

Obsah:

1. Úvod	6
2. Teoretická část	7
2.1 Charakteristika staršího školního věku	7
2.1.1 Biologické znaky dospívání	7
2.1.2 Psychosociální znaky dospívání	10
2.2 Charakteristika role žáka a spolužáka ve starším školním věku a sociální klima ve třídě	13
2.2.1 Role žáka ve starším školním věku a jeho postoj k učitelské autoritě	13
2.2.2 Role spolužáka ve starším školním věku	16
2.2.3 Sociální klima ve třídě	17
2.3 Oblasti problémů a způsoby jejich zvládnání	19
2.3.1 Oblasti problémů	19
2.3.2 Způsoby zvládnání problémů	22
3. Metodika	26
3.1 Cíle práce	26
3.2 Výzkumné otázky	27
3.3 Hypotézy	27
3.4 Charakteristika prostředí, ve kterém byl výzkum proveden	27
3.5 Charakteristika zkoumané skupiny žáků a průběh výzkumu	31
4. Přehled a analýza dat	31
5. Závěr	67
6. Shrnutí	69
7. Resumé	70
8. Seznam použité literatury	71
9. Seznam příloh	73

1. Úvod

Období dospívání je pro každého více či méně obtížné. Děti staršího školního věku tzv. pubescenti prochází mnoha vývojovými změnami biologického a psychického rázu. V tomto období mají děti různé osobní a školní problémy a také problémy společné pro celou školní třídu. Žáci se snaží své problémy zvládat pomocí rodičů nebo jiných blízkých osob, spolužáků nebo učitelů. Existuje tu také možnost obrátit se o pomoc na poradenské instituce.

Tato magisterská práce se týká právě výše zmiňované vývojové skupiny dětí. Zajímá mě, zda mají děti nějaké problémy doma nebo ve škole a s kým by se případně poradily. Tyto skutečnosti budu zjišťovat pomocí dotazníkového výzkumu osobních a školních problémů.

První část magisterské práce je teoretická, kde charakterizují žáky staršího školního věku a dále se věnují popisu role žáka a spolužáka, klimatu třídy, oblastem problémů a možnostem jejich zvládnutí. V závěru teoretické části se zmiňují o působení poradenských institucí.

Druhá část magisterské práce je výzkumná. Nejprve popíšu školu a třídu, kde jsem výzkum uskutečnila a kolik dětí se ho účastnilo. Pomocí dotazníkového výzkumu zanalyzuji a vyhodnotím odpovědi žáků, připojím krátké komentáře k dané problematice a budu citovat odpovědi některých žáků.

2. Teoretická část

2.1 Charakteristika staršího školního věku

2.1.1 Biologické znaky dospívání

Každý člověk je individualita a každý se také v průběhu svého života mění. Zejména v dětství je proměna velice výrazná. Děti přechází z jednoho věkového a vývojového stadia do druhého. Hranice těchto stadií nejsou pro každého a za všech podmínek stejné. **Starší školní věk** označovaný také jako **puberta** začíná obvykle po desátém roce věku u dívek a po dvanáctém roce věku u chlapců. Ale první známky puberty se mohou objevit již o jeden rok dříve u dívek i chlapců.¹

„Významným projevem puberty je tělesná změna. Tělové schéma je již od raného věku důležitou součástí vlastní identity a jakákoliv změna v této oblasti je subjektivně citlivě prožívána.“²

Dospívající může být na svoje vyvíjející se tělo pyšný, ale také se za něj stydět. Zde ale záleží na okolnostech vývoje, který je spojen s dalšími změnami psychosociálního charakteru. Svým tělem se reprezentujeme a je součástí naší identity. V sociálním styku je vždy naše tělo na prvním místě a jeho změny jsou doprovázeny i změnami chování dospělých a vrstevníků. Jejich reakce mohou být různé. Záleží na tom jaký má pro ně tato změna význam a zda navozuje nějaké asociace.³

Aktuálním problémem vývojové psychologie je akcelerace vývoje neboli urychlení. V průběhu 20. století bylo zjištěno v různých rozvinutých zemích, že dospívání nastupuje dříve a urychluje se celkový

---

¹ Čáp J., 1997, str. 133 – 134 a Puberta – čas získávání nezávislosti, 2007, str. 1

² Vágnerová M., 1996, str. 239

³ tamtéž, str. 240

tělesný růst. Koncem 19. století začínalo období puberty okolo patnáctého roku věku. Důvodem tohoto urychlení vývoje mohou být klimatické změny nebo podmínky zdravotního vývoje jako např. lepší výživa a omezení těžších infekčních chorob. Podle Vágnerové dosáhlo již urychlování dospívání svého vrcholu a došlo ke stabilizaci.⁴

Další otázkou je, zda je s akcelerací somatickou spojena i akcelerace psychická. Některé výzkumy ukázaly, že spolu s dřívějším tělesným růstem se objevují také psychické projevy spojené s pubertou, a to neklid, labilita a emoční projevy. To vše může být způsobeno změnami ve způsobu vyučování a celkově v sociální stimulaci. V charakterových vlastnostech, postojích k práci a plnění povinností byla zjištěna naopak velmi nápadná nezralost. Urychlení vývoje je spíše částečné a projevuje se jen v některých aspektech.⁵

Základem puberty jsou hormonální změny organismu. Dítě rychle fyzicky dospívá, urychluje se celkový tělesný růst. V tomto vývojovém období dítě vyrostne cca 8 cm za rok, proto se zvyšují jeho energetické a výživové nároky. Energetická potřeba dívek je nižší než u chlapců. Dokončuje se růst kostry, vyvíjí se svalstvo, podkožní tuk a ostatní tělesné orgány a to s sebou nese zvýšenou potřebu živin a energie. Děti v tomto období potřebují více spánku a lepší výživu, než když byly mladší. Tělesný růst jim odebírá energii a sílu. Měly by dodržovat denní režim, pravidla hygieny a pravidelně jíst.⁶

Objevují se prvotní a druhotné pohlavní znaky dospívání jako růst do výšky a formování těla, které se začíná podobat tělu dospělému. U dívek se objeví první menstruace a u chlapců poluce.⁷

---

⁴ Čáp J., 1997, str. 134 a Vágnerová M., 1996, str. 237

⁵ Čáp J., 1997, str. 134

⁶ Puberta – čas získávání nezávislosti, 2007, str. 1

⁷ Čáp J., 1997, str. 139 a Matějček Z., 1986, str. 300

Tělesné zrání je limitováno geneticky. Ale někteří mladí lidé se vyvíjí příliš brzy nebo naopak pozdě. Růst se může projevit až o sedm let dříve nebo později, ale tato situace je extrémní. Chlapci a dívky, kteří dospívají rychleji než ostatní mohou být vystaveni velkému psychickému tlaku okolí. Lidé se k nim chovají ještě jako k dětem nebo naopak jako k dospělým. Děti mohou trpět pocity méněcennosti nebo úzkostí.⁸

Chlapci i dívky věnují v pubertě svému zevnějšku větší pozornost. Významný je pohled na vlastní tělo, obličej, ale i oblečení, které je taktéž součástí vlastní identity. Tělesné schéma se mění a tím vzrůstá i sociální význam zevnějšku. Důležitou roli v tomto případě hraje hodnocení okolí. Reakce dospělých a vrstevníků na nový zevnějšek pubescenti očekávají a pokud je odpověď okolí negativní, může to vést až ke špatnému sebehodnocení.⁹

Dívky, jak tvrdí Vágnerová se věnují svému zevnějšku více než čemukoliv jinému. Po určitou dobu dospívání pro ně není nic důležitějšího. Mají mnoho pochybností ohledně svého zjevu, a to i ty nejatraktivnější. Chtěly by vypadat lépe než doposud. Z toho všeho vyplývá, že tělesná atraktivita má v naší kultuře svou sociální hodnotu. Ale ne každá dívka (i chlapec) má to štěstí vypadat jako „ideál krásy.“ Potom už záleží na tom, jak se sami pubescenti hodnotí. Pokud negativně, může to ovlivnit negativně i jejich další život a naopak těm, kteří se považují za atraktivní může pozitivní sebehodnocení pomoci.¹⁰

„Subjektivní význam zevnějšku v pubertě vzrůstá. Projevuje se nejenom větší pozorností k vlastnímu tělu, ale i k oblečení. Tělesná atraktivita má svou sociální hodnotu.“¹¹

---

⁸ Vágnerová M., 1996, str. 237 a Dobson J, 1994, str. 114 – 115

⁹ Vágnerová M., 1996, str. 236 – 238

¹⁰ tamtéž, str. 241 – 242

¹¹ tamtéž, str. 242

2.1.2 Psychosociální znaky dospívání

Obecně lze pubertu charakterizovat jako období výrazných psychických změn. Dítě projde fází negativistického chování, zpochybňováním autorit a postupným osamostatňováním. V tomto vývojovém období hledá a uznává jiné autority nebo idoly a hledá uplatnění ve společnosti. Rozvíjí se schopnost abstraktního myšlení. Pubescent je schopen nahlížet na věci v širších souvislostech. Dítě hledá svou vlastní identitu, která je pro další vývoj velice důležitá.¹²

*„Zjednodušeně se dá říci, že identita jedince vzniká nekonečným opakováním vět typu: Já jsem ten, který ...“*¹³ Tímto způsobem děti sami sebe hodnotí. Pokud dítě doma vyslechne, že je „na nic,“ může dojít k negativnímu sebehodnocení a k problémům vymezení identity. Tyto poruchy vznikají v případě, že při výchově chybí zdravé reakce rodičů nebo jiných autorit.¹⁴

Známý psycholog Jean Piaget označil období po jedenáctém roce věku jako stádium formálních logických operací. U žáků staršího školního věku se rozvíjí schopnost abstraktního myšlení. Dovedou myslet v obecných pojmech a kategoriích. Své poznatky jsou schopni zobecnit. Vyjadřují své myšlenky téměř tak dobře jako dospělí. Děti si vytváří teorie a systémy, které platí pro řešení podobných problémů. Postupně se uvolňuje závislost na konkrétní realitě.¹⁵

Dospívající začínají uvažovat hypoteticky. Hypotetické myšlení tedy schopnost uvažovat o neexistujících alternativách se projevuje v nahlížení světa i sebe samého. Ale tento nový způsob myšlení způsobuje dospívajícím pocit nejistoty. Dříve věděli, že jsou věci ve světě nějakým

---

¹² Puberta – čas získávání nezávislosti, 2007, str. 1

¹³ Klimeš J., 2006, str. 30 – 33

¹⁴ tamtéž, str. 32

¹⁵ Matějček Z., 1986, str. 302 a Vágnerová M., 2001, str. 61 – 62

způsobem dány, nyní ale vše může být jinak. To podporuje jejich představitost. Představují si, co vše se může změnit a jakým způsobem. Z toho plyne velká kritičnost dospívajících.¹⁶

Hormonální změny pubescentů přináší kolísavost emočního ladění a větší labilitu. Může se zdát, že dítě reaguje nepřiměřeně na běžné podněty. S narůstajícím věkem ztrácí jistotu a stabilitu. S touto změnou souvisí i nárůst úzkostnosti. Samo dítě je svými reakcemi překvapeno a cítí je jako něco negativního. Tak se může zhoršit jeho nálada a obtěžuje svým chováním okolí. Reakce na určité situace jsou velmi intenzivní, ale krátkodobé. Děti jsou impulzivnější a nedokážou se dostatečně ovládat. Změnami nálad a přecitlivělostí mohou děti pobuřovat okolí a tak vznikají konflikty v mezilidských vztazích.¹⁷

Dospívající neradi dávají své city najevo. Stávají se introvertnějšími. Nechtějí své city sdílet s ostatními, protože se obávají nepochopení a výsměchu. Důsledkem nejistoty dochází k výkyvům nálad a vztahovačnosti.¹⁸

Pubescent se snaží zbavit závislosti na rodičích a jiných autoritách zejména těch školských. Svůj vzdor dítě často vyjadřuje tím, že se nechce podobat právě dospělým. Snaží se zdůraznit svou osobnost, přitahovat pozornost a svým způsobem dospělé šokovat např. svým oblečením, které je výstřední a výrazným úcesem, který budí pozornost okolí. Je nepřehlédnutelný. *„Z pěkného prepubertálního děťátka, které nosilo čisté šaty, se nám najednou vynoří před očima někdo, koho bychom téměř nepoznali. Odmítá se mýt a koupat, chce nosit jedno potrhané tričko dlouhou řadu dní, je hrdé na to, že má na kolenou svých džínů velkou díru,*

---

¹⁶ Vágnerová M., 2001, str. 62

¹⁷ Vágnerová M., 1996, str. 243

¹⁸ tamtéž, str. 244

že nosí nezavázané rozbité boty.“¹⁹ Myslím, že tento citát poslední odstavec trefně doplňuje.

Mladistvý se osamostatňuje a rád by se více zařadil do skupiny vrstevníků. V tuto chvíli jsou to pro něj lidé bližší než vlastní rodina. Rodiče se ale do procesu osamostatňování snaží zasahovat a tak vznikají konflikty. Pokud dojde k rozporům, mladistvý se snaží přiklonit od autority rodičů k autoritě vrstevníků.²⁰

Vztahy s vrstevníky také prochází změnami. Dospívající na ně často klade vyšší požadavky a je zklamán vztahy, které se mu dosud zdály dobré. Hledá u svých přátel porozumění, sdílení společných cílů a zájmů. Někteří dospívající se stávají samotářskými.²¹

V období puberty dochází také k velkým sociálním změnám, které souvisí se změnami psychickými. Mladistvý se musí připravit na budoucí učební obor nebo střední školu. Zde vidíme tedy zásadní změnu. Mladistvý se už více zaměřuje na budoucnost.²²

V neposlední řadě musím zmínit změny ve společenských hodnotách. Hodnoty, které přišly důležité předešlým generacím už nemusí být tak důležité pro dospívajícího. Tempo společenských změn se zrychlilo a pubescent musí na určité podněty reagovat pružněji. Požadavky na jeho osobu jsou vyšší, musí být odolnější a adaptabilnější. Proto také mohou být obtížně řešitelné mezigenerační rozpory.²³

Dospívající se snaží zvládat nejrůznější životní situace. Vzhledem k biologickým a psychosociálním změnám je to pro něj více než obtížné. Je citlivější, labilnější a vztahovačný a může ztrácet sebekontrolu. Tyto aspekty vývoje mohou ovlivnit jeho sebehodnocení a budoucí

---

¹⁹ Matějček Z., Dytrych Z., 1997, str. 140

²⁰ Čáp J., 1997, str. 140

²¹ tamtéž, str. 140

²² tamtéž, str. 140

²³ tamtéž, str. 141

život. Vzdoruje rodičovské i jiným autoritám. Snaží se od dospělých odlišovat. Pochopení hledá u svých vrstevníků. Je už více orientován na budoucnost. Musí se rozhodnout jaký učební obor nebo střední školu bude nadále studovat. Puberta je nelehká životní etapa, ale každý jí prošel nebo projde a na to by se nemělo zapomínat!

2.2 Charakteristika role žáka a spolužáka ve starším školním věku a sociální klima ve třídě

Na osobnost dítěte primárně působí jeho **rodina**. Dítě komunikuje s rodiči, sourozenci, prarodiči a jinými příbuznými. Sekundárním vlivem působícím na dítě je **škola**, ve které se setkává s učiteli a spolužáky. Do života dítěte dále mohou zasahovat různé přátelské skupiny a zájmové organizace. Tímto způsobem se dítě stává součástí společnosti a kultury obecně.²⁴

2.2.1 Role žáka ve starším školním věku a jeho postoj k učitelské autoritě

Žák je ústřední koncept života třídy. Bez jeho fyzické existence by kolektiv žáků nemohl nabývat konkrétní podoby. Každý žák se vyznačuje svou individualitou a specifickým způsobem se také vyvíjí. Pubescent ve starším školním věku hledá a vytváří si vlastní identitu a nezávislost na autoritách. Život třídy lze charakterizovat jako proces získávání a zpracování podnětů a informací, které přichází z vnitřního světa žáka a vnějšího okolního světa. Situace, které ve třídě vznikají každý žák

---

²⁴ Hrabal V. st. a Hrabal V. ml., 2002, str. 23

subjektivně prožívá a na základě svého prožívání hodnotí aktuální stav. Srovnává skutečné dění ve třídě se svou individuální představou. V případě, že je žák se situací spokojený a hodnotí dění ve třídě pozitivně, tak si spíše pasivně užívá tohoto stavu než aby usiloval o jeho zachování. Jestliže je žák se situací nespokojen, snaží se aktuální stav přizpůsobit svým představám. Může se ale stát, že někteří žáci prožijí celou základní školní docházku v neustálé nejistotě a diskomfortu.²⁵

Ve starším školním věku dochází ke změně role žáka. Dospívající se snaží svou roli ve třídě pochopit, uvažuje o své budoucnosti, jakou profesní dráhu zvolí. Zde může dojít k případné identifikaci s profesí rodičů, pokud pro pubescenta působí rodiče jako model. Chování a dobré známky už chápe jako prostředek k dosažení svého cíle nebo se pro něj škola stává nutností. Pubescenti mají tendenci se ve škole nenamáhat a pokud jsou výsledky školní práce dobré a schválené učiteli i rodiči, nemají důvod více o něco usilovat. Nedochozí tak ani k nepříjemnostem a konfliktům s autoritami.²⁶

V předešlém odstavci jsem zmínila, že pubescenti mohou vidět vzor ve svých rodičích. Modelem mohou být ale také ve spolužáci nebo různé populární osobnosti. Na konci 90. let 20. století byl v Norsku proveden výzkum mezi žáky základních škol ve věku 13 – 17 let. Hlavní otázka výzkumu zněla: „Komu by jsi se chtěl/a nejvíce podobat.“ Bylo zjištěno, že kdyby měli děti tu možnost, chtěli by být exkluzivními sportovními hvězdami, známými herci nebo zpěváky. Mnoho respondentů také odpovídalo, že by chtěli být sami sebou.²⁷ Domnívám se, že kdyby byl podobný výzkum proveden v našich podmínkách, výsledky by se značně neodlišovaly.

---

²⁵ Průcha J., Walterová E., Mareš J., 2003, podle Másilky, 2006, str. 83

²⁶ Vágnerová M., 2001, str. 244

²⁷ Teigen Halvor K. a Engdal Normann H., 2000, str. 5

Ve starším školním věku se mění postoj k autoritám. Žáci jsou více kritičtí a aktivnější ať jde o požadavky nebo normy učitele a školy. Neakceptují už zcela automaticky názory dospělých obecně, a to se odráží i ve vztahu k učitelům. Nesnaží se mít dobré výsledky ve všech předmětech, protože nechápou smysl tohoto snažení. Proč by měli vynikat ve všem? Někdy může být kritika učitelů až nepřiměřená. Objevuje se tendence s učitelem polemizovat, odmítat jeho požadavky a provokovat ho svým chováním. Chování bývá v tomto případě mnohdy spíše demonstrativní. Kritika a hodnocení učitelů staršími žáky má emocionální charakter. Racionalita se zde vytrácí.²⁸

Starší žák požaduje po učiteli spravedlnost hodnocení. Nikdo nesmí být upřednostňován před ostatními spolužáky. Dále musí být učitel spolehlivý, nemá měnit své názory, požadavky a hodnocení. Neměl by být náladový a nervózní. Učitel by neměl na žáky působit nadřazeně a zneužívat svého postavení.²⁹

Všechny charakteristiky „správného“ učitele uvedené v odstavci výše jsou spojeny s vývojovým stadiem, kterým žák prochází. Pubescent ztrácí svou jistotu a hledá ji jinde. Nejdůležitější v kontaktu s vrstevníky i dospělými je pro něj spravedlnost a korektnost jednání. V opačném případě se může žák začít chovat negativisticky, provokativně a kritičtěji. Kritika učitele je přirozený projev pubescenta. Přijímá to, co mu imponuje a čeho si může vážit. Učitele přijímá jen kvůli jeho kladným vlastnostem a chování. Pro žáka už není důležité, že je učitelova autorita potvrzena institucionálně.³⁰

Důležitým aspektem ve vývoji staršího žáka je jeho vztah k sebehodnocení. Vývoj sebehodnocení žáků může ovlivnit postoj a

---

²⁸ Vágnerová M., 2001, str. 244 – 245

²⁹ tamtéž, str. 246 – 247

³⁰ Vágnerová M., 1996, str. 46 – 52

hodnocení učitele k žákům různého pohlaví. Dívky mohou reagovat na podobné hodnocení učitelem jinak než chlapci. Dívky také bývají ve svém sebehodnocení více kritičtější. Pokud jsou výsledky jejich školní práce hodnoceny negativně, snaží se zlepšit nebo se stáhnou do sebe. Problémy řeší pasivním způsobem. Chlapci většinou interpretují svůj neúspěch jako souhrn vnějších okolností, např. učitel je nespravedlivý, úkol byl těžký apod. Úspěchy většinou přičítají své schopnosti, ale neúspěchy vnějším vlivům. Jsou k sobě méně kritičtí.³¹

2.2.2 Role spolužáka ve starším školním věku

„Pro realizaci možností rozvoje osobnosti dítěte je důležité, aby si v plném dosahu uvědomovalo, že jaké je, co a jak dělá, jak plní své povinnosti apod. má význam pro druhé, kteří s jeho podílem na společném životě a na společné práci počítají, kteří se podle toho zařizují. Prostě: dítě si má uvědomit, že rodina, eventuálně jiný kolektiv, do kterého je včleněno, je společenstvím lidí na sebe navzájem odkázaných, důvěřujících jeden druhému.“³²

Jak jsem již zmínila výše, dospívající se snaží odpoutat od vlivu dospělých autorit a postupně se osamostatňuje. V této vývojové fázi jsou pro něj důležitější normy, které stanovují spolužáci a třída. V mladším školním věku byl pro žáky zdrojem bezpečí učitel. Tato situace se mění. Zdrojem jistoty pubescenta se stává školní třída. Narozdíl od učitele mohou spolužáci být pro žáka rovnocenným partnerem. Starší žák může ve svých vrstevnících vidět vzor a snaží se s nimi identifikovat. Chce hrát v životě třídy uspokojivou roli a mít pocit, že je její součástí. Spolu s tím souvisí

---

³¹ Vágnerová M., 2001, str. 251

³² Helus Z., 1987, str. 85

potřeba být ostatními oceňován na základě své inteligence a vzdělanosti, být oblíbený. „*Oblíbenost je vázána na kamarádké chování, dobrou schopnost komunikace, smysl pro humor, pozitivní emoční ladění, otevřenost a ochotu pomáhat.*“³³

Neoblíbení spolužáci nedokážou se svými vrstevníky komunikovat, nerespektují společenské normy, prosazují své nároky jinak, než se požaduje. Jejich chování může na okolí působit nepříjemně.³⁴

Chování žáků, které se projeví v bližším kontaktu s vrstevníky se v průběhu vývoje mění. Typickým projevem chování je **sdílení se** (děti pracují společně na konkrétní věci), **podpora a pomoc** (děti jsou k sobě solidární), **napodobování** spolužáků (těch, kteří mají ve třídě prestižní postavení), **předvádění se a vytahování** (dítě chce ve skupině vrstevníků získat lepší postavení, zviditelnit se), **soupeření a rivalita** (dítě potvrzuje vlastní kvality ve srovnání s ostatními), **žalování** (dítě se většinou snaží ubránit samo sebe nebo upoutat pozornost učitele a kamarádů), **posmívání** (dítě se snaží poškodit někoho jiného nebo může mít posmívání charakter žertu, který musí dítě rozeznat), **vnucování, podlézání, uplácení, šaškování** nebo **posluhování** (dítě se snaží upoutat pozornost, většinou jde o žáky společensky neatraktivní) a **agresivní chování** (dítě si tak vynucuje pozornost a lepší postavení v kolektivu).³⁵

2.2.3 Sociální klima ve třídě

Lidé se z nějakého důvodu stýkají. Tímto důvodem je určitá činnost. „*Platí to také o sociálním styku ve škole. Styk učitele a žáka, žáka a spolužáků se neděje v sociálním vakuu, ale ve zcela určitém sociálním*

---

³³ tamtéž, str. 52 – 53

³⁴ Vágnerová M., 2001, str. 257

³⁵ tamtéž, str. 258 – 260

kontextu. Ten je reprezentován systémem reálných vztahů učitelů, žáků, učitelského sboru apod. k vnějšímu světu i k sobě navzájem.“³⁶

Skupina žáků tvoří třídní kolektiv. Tento kolektiv se ve škole sešel za účelem osvojení základního učiva. Průcha a jiní autoři chápou třídu jako základní sociální, organizační i prostorovou jednotku uvnitř školy. Jednotlivci jsou zde ovlivňováni společnými cíly všech žáků a sociálním prostředím. Třídní kolektiv tvoří žáci a také jejich třídní učitel. Třídní učitel by měl být svým žákům oddaný a investovat do nich více energie než ostatní učitelé.³⁷

Uvnitř školní třídy vznikají menší neformální skupiny. Některé mohou být čistě dívčí nebo chlapecké. Skupinky tedy vznikají hlavně na základě rozdílnosti pohlaví, ale v době dospívání se tyto skupiny přestávají oddělovat. Roste zájem o druhé pohlaví a tím se mění i vztahy mezi chlapci a děvčaty. Dalšími kritérii vzniku skupinek jsou např. přístup k učení, shodné studijní výsledky, společné zájmy a charakterové vlastnosti.³⁸ Problémem ve vztazích mohou být odlišné rodinné a sociokulturní podmínky, ze kterých žáci pocházejí např. chudí rodiče nemohou poskytnout dítěti oblečení, které mají ostatní žáci. Děti s odlišnou barvou pleti mohou být odstrkovány z kolektivu právě díky tomuto „handicapu.“

„Mezilidské kontakty by svým charakterem měly vždy překračovat prosté utváření hierarchie v hejnech či stádech. Rozvoj společenského citu, spravedlivého oceňování a vzájemné spolupráce by měl být, vedle podpory individualizace a samostatnosti, významným cílem každé výchovné práce. Hodnocení a sebehodnocení by tedy mělo brát na zřetel kromě objektivních pracovních výsledků individua i kvality jeho součinnosti

---

³⁶ Mareš J. a Křivohlavý J., 1995, str. 11

³⁷ Másilka D., 2006, str. 99 – 100

³⁸ Vágnerová M., 2001, str. 273 a Másilka D., 2006, str. 100

s ostatními, tj. například i míru egoistického sebeprosazování na úkor jiných, sklony k podvádění atp.“³⁹

2.3 Oblasti problémů a způsoby jejich zvládání

2.3.1 Oblasti problémů

V průběhu povinné školní docházky řeší žáci mnoho problémů. Některé jsou **společné** pro všechny a některé jsou **osobní**. Jde o problémy spojené se školou, s pochopením učiva, ale i o problémy psychického rázu nebo problémy rodinné. Může jimi být ovlivněno chování žáka a jeho jednání ve škole.⁴⁰

Společné problémy vyvolávají konfrontace individuálních i skupinových názorů. Žáci spolu komunikují a kooperují, snaží se najít možná východiska řešení problému. Společný problém může spojit a stmelit celou třídu.⁴¹

S osobními problémy se žák zpravidla svěřuje svým rodičům, přátelům a učitelům, a ti pokud je to možné, se ho snaží podpořit a pomoci mu. Pokud má dospívající menší problémy s učením, většinou se obrátí o pomoc na své spolužáky a ti se ho snaží alespoň podpořit. Pokud má žák k učení laxní přístup a žádá spolužáky o pomoc, situace se mění. Jak tvrdí Másilka, v takovém případě může být pomoc odmítnuta.⁴²

V této části práce se zaměřím na interpretaci osobních a školních problémů (viz kapitola 3 a 4).

---

³⁹ Čačka O., 1994, str. 85

⁴⁰ Másilka D., 2006, str. 126 a 131

⁴¹ tamtéž., str. 126

⁴² tamtéž., str. 152

Osobní problémy mohou být:

1) Školní

a) Žák má problém s učením

- učení se mu zdá příliš těžké
- nestíhá se učit a připravovat na hodiny
- některé předměty jsou pro něj úplně zbytečné
- zameškává ze zdravotních nebo jiných důvodů výuku a potom nestíhá doplňovat nové poznatky
- dělá při školních úkolech příliš mnoho chyb a neumí s chybou následně pracovat
- žák nemá k učení motivaci
- stresují ho písemné testy nebo ústní zkoušení (stydí se před ostatními projevit)
- má problémy se školními výsledky (známkami)
- učivo ho nezajímá
- má pocit, že některé informace nebude v životě k ničemu potřebovat
- má některou s poruch učení jako dyslexie apod.

b) Žák má problém s učitelem

- zdá se mu, že je učitel nespravedlivý a upřednostňuje ostatní žáky
- učitel je příliš přísný
- učitel má velké nároky, které žák nedokáže plnit
- zdá se mu, že si na něj učitel zasednul
- učitel nedokáže látku vysvětlit a z toho vyplývá nepochopení a nemožnost navazovat na další látku
- učitel žáka shazuje před ostatními spolužáky
- učitel žáka nechápe a nezastane se ho
- žák má problém regulovat své chování vůči učiteli
- učitel se chová nadřazeně a pohrdavě

- učitel nerespektuje názory žáků

c) žák má problém se svými spolužáky

- nechovají se k němu kamarádsky
- chovají se agresivně, vyvolávají rvačky
- předvádějí a vytahují se
- lžou
- podvádějí se mezi sebou
- závidí si
- nechtějí napovídat, nechat opsat úkol nebo jen poradit
- vulgárně nadávají
- kradou
- nechtějí půjčit učební pomůcky
- mají jiné zájmy a koníčky
- šikanují
- jsou arogantní a sobečtí
- nemají smysl pro humor
- nerespektují, že má žák jiný názor
- nerespektují žáka s nějakým handicapem nebo zdravotním problémem

2) Rodinné

- rozvod rodičů
- rodič, který má dítě v péči si najde nového partnera a dítě ho nemá rádo
- dítě je doma psychicky nebo fyzicky týráno
- úmrtí v rodině
- sourozenecké rozepře
- mezigenerační rozepře
- rodina nemá domov a bydlí někde jen přechodně
- dítě zjistí, že bylo adoptováno a je to pro něj velký problém

Problémem může být i dlouhodobá nemoc dítěte nebo nějaký fyzický handicap, dále pak různé druhy závislostí aj.

2.3.2 Způsoby zvládnání problémů

Pokud má dítě nějaký **problém s učením, učitelem nebo doma** mělo by mít možnost **obrátit se osobně na své rodiče, sourozence, jiné příbuzné, spolužáky** nebo jiné **kamarády**. Má také možnost řešit školní potíže osobně **s učitelem**, se kterým má problém nebo **jinými učiteli, ředitelem** nebo **výchovným poradcem**. Jestliže mu problém tzv. „přeroste přes hlavu,“ tak se může obrátit na **poradenské instituce**.

Pokud je situace vážná a žák má velké školní nebo rodinné problémy, měly by rodina a škola spolupracovat a kooperovat. Musí se hledat příčina problémů a jejich možné řešení. Do vztahů mezi těmito institucemi zasahuje řada vlivů např. postoje, názory a předsudky rodičů a veřejnosti vůči konkrétní škole nebo učitelům. Někdy není možné najít východisko pro společné řešení problému, a to právě z tohoto důvodu. Dalším vlivem, který zasahuje do spolupráce rodiny a školy je např. výchovný styl uplatňovaný v rodinách nebo místo, které zaujímá vzdělávání v hodnotovém žebříčku rodin.⁴³

Jak jsem již zmiňovala, dítěti mohou pomoci při zvládnání svých problémů poradenské instituce. Jakým způsobem jim mohou pomoci vysvětlím níže. Konkrétně popíšu **poradenské instituce**, které jsou spojeny i s mým výzkumem.

Jsou to tedy tyto instituce:

---

⁴³ Průcha J., 2000, str. 170 – 171

1) Pedagogicko-psychologická poradna

Pedagogicko-psychologické poradny jsou zřízeny podle zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších změn. Poradny jsou ve všech bývalých okresních městech. Jejich seznam můžete hledat na internetových stránkách Institutu pedagogicko-psychologického poradenství. Pomáhají dětem od tří let věku, dětem na základních školách, středoškolákům i studentům vyšších odborných škol. Poradenství se vztahuje také na rodiče a učitele. Služby poraden jsou poskytovány psychology, speciálními pedagogy a sociálními pracovníky.

Hlavní činnosti pedagogicko-psychologických poraden je:⁴⁴

- komplexní psychologické, speciálně pedagogické a sociálně diagnostické poradenství (šetří se školní zralost dětí, příčiny poruch učení, chování a jiných problémů ve vývoji osobnosti, výchově a vzdělávání dětí, provádějí komplexní pedagogicko-psychologickou diagnostiku v souvislosti s profesní orientací žáků aj.)
- psychologické a speciálně pedagogické činnosti zaměřené na rozvoj osobnosti, sebepoznávání, na nápravu poruch učení aj.
- zpracovávání posudků a podkladů pro rozhodnutí státních orgánů ve školství o zařazování a přeřazování dětí do škol aj.
- poskytování konzultací a odborných informací pedagogickým pracovníkům škol aj.
- spolupráce s resortními a ostatními institucemi a organizacemi a orgány státní správy aj.

---

⁴⁴ Pedagogicko-psychologické poradny, 2003, str. 1

2) Výchovný poradce

Náplň práce výchovného poradce určuje Vyhláška 27/2005 Sb.: Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, § 7, Příloha 3.

Hlavní činností výchovného poradce je:⁴⁵

- kariérové poradenství a pomoc při rozhodování o dalším vzdělávání (individuální nebo skupinové) ve spolupráci s třídním učitelem a zákonnými zástupci dítěte.
- vyhledávání a šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžaduje zvláštní pozornost (návrhy k další péči o takové dítě)
- zajišťování diagnostiky speciálních vzdělávacích poradenských činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- příprava vzdělávacích a jiných podmínek pro integraci zdravotně postižených žáků (poskytování poradenství těmto žákům)
- kariérové poradenství žákům/cizincům (musí se brát zřetel na jejich jazykovou bariéru)
- zprostředkovávání nových pedagogických metod pedagogickým pracovníkům škol aj.

3) Linka důvěry a její hlavní činnost:

⁴⁶

- zprostředkovává telefonický kontakt dospělým, dospívajícím a dětem za účelem rozhovoru o akutních problémech, které jsou neodkladné a naléhavé
- pokud je potřeba, doprovází své klienty opakovaně nebo jim poskytuje žádané informace

---

⁴⁵ Standardní činnosti výchovného poradce, 2005, str. 1

⁴⁶ Linka důvěry Krizového centra RIAPS, 2006, str. 1 a Etický kodex pracovníka LD a pracoviště LD, 2002, str. 1

- linka důvěry pomáhá v jakékoliv životní krizi: s psychickými, mentálními nebo tělesnými onemocněními, znásilněním, závislostmi, zabývá se vztahovými problémy a snaží se zabraňovat pokusům o sebevraždu aj.

Telefonickou pomoc poskytuje kvalifikovaný pracovník, který klientovi aktivně naslouchá, hovoří s ním a informuje ho o případných možnostech následné péče. Zaměstnanec Linky důvěry nabízí klientovi podporu a musí respektovat jeho anonymitu. Na klienta za žádných okolností nesmí být vyvíjen nátlak, který by se týkal náboženského, politického nebo ideologického přesvědčení.

4) Krizové centrum a jeho hlavní činnost:⁴⁷

Na internetových stránkách jsem hledala články, které se týkají krizových center a jejich činnosti, jak mohou lidem pomoci. Následující činnost poskytuje Krizové centrum RIAPS za těchto podmínek:

- nabízí komplexní péči o člověka v obtížných životních situacích
- konzultace s psychiatrem nebo psychologem a to po 24 hodin denně
- krátkodobou psychoterapii, která směřuje ke stabilizaci klienta stavu
- krátkodobý pobyt na lůžkovém oddělení, který indikuje psychiatr v rámci konzultace
- nepracují s klienty pod vlivem drog a alkoholu
- péče je hrazena ze zdravotního pojištění a při akutních potížích není třeba se objednávat ani shánět doporučení

---

⁴⁷ Krizové centrum RIAPS, 2006, str. 1

3. Metodika

Zjišťovala jsem jaké školní a osobní problémy mají děti staršího školního věku a jakým způsobem je zvládají. Výzkum jsem provedla metodou dotazníkovou. Vyhotovený dotazník najdete v příloze.⁴⁸ Při následném výpočtu jsem použila statistickou metodu výpočtu Chí kvadrátem. Žáci měli příležitost odpovídat na více možností uvedených v dotazníku, proto se některé procentuelní výpočty odchyľují od stoprocentního základu. (více informací o počtu žáků při výzkumu apod. je v kapitole 3.5)

3.1 Cíle práce

Hlavním cílem práce je lépe pochopit problematiku školních a osobních problémů u žáků staršího školního věku tj. 2 stupně základní školy (7. – 9. třídy).

Dílčí cíle práce jsou:

- 1) Lépe porozumět vybraným zdrojům problémů: učení, učitel, spolužák.
- 2) Identifikovat další potenciální oblasti vzniku problémů.
- 3) Lépe porozumět vybraným způsobům zvládání problémů.
- 4) Identifikovat další oblasti pomoci.
- 5) Zpřístupnit perspektivu žáků na vybrané poradenské instituce

---

⁴⁸ příloha č. 1

3.2 Výzkumné otázky

- 1) Jak vnímají žáci staršího školního věku učení jako potenciální zdroj problémů?
- 2) Jak vnímají žáci staršího školního věku učitele jako potenciální zdroj problémů?
- 3) Jak vnímají žáci staršího školního věku spolužáky jako potenciální zdroj problémů?
- 4) Jakým způsobem se vyrovnávají žáci staršího školního věku se školními a osobními problémy?
- 5) Preferují žáci staršího školního věku některé způsoby zvládnání problémů více než jiné?
- 6) Jak vnímají žáci staršího školního věku poradenské instituce?

3.3 Hypotézy

- 1) Problémy i způsob jejich řešení se budou lišit v závislosti na dosaženém stupni vývoje
- 2) Problémy a jejich preferované řešení se budou lišit v závislosti na pohlaví.
- 3) Starší školáci nebudou mít více informací o možnostech institucionální pomoci.

3.4 Charakteristika prostředí, ve kterém byl výzkum proveden

Dotazníkový výzkum školních a osobních problémů jsem uskutečnila dne 19.2. 2007 na základní škole Uhlený trh. Škola se nachází v centru Prahy, nedaleko Národní třídy. Budova školy byla postavena

v novorenesančním stylu na místě čtyř staroměstských domů, které vykoupila pražská obec. Farní škola U svatého Havla již kapacitně nedostačovala, proto začala být využívána budova nová. Vyučování dětí zde bylo zahájeno v roce 1900.

Fotografie Základní školy Uhelný trh

V roce 1964 byla škola přičleněna k Výzkumnému ústavu pedagogickému, a tím se začala od jiných škol odlišovat. Později, v roce 1978, škola otevřela jednu třídu s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů. Tato moderní koncepce vyučování a zdokonalování znalostí žáků ve specifickém oboru byla v Československé republice nová a třída s takovým zaměřením úplně první. O deset let později, v roce 1988 byla otevřena obdobná třída se zaměřením na matematiku a informatiku. V té době to opět byla jediná třída tohoto zaměření v republice. Rozšířená výuka byla umožněna dětem druhého

stupně. V roce 1993 byla otevřena matematická třída i na prvním stupni, a to pro žáky čtvrtých tříd.

V současné době mohou žáci studovat matematiku a přírodovědné předměty ve speciálních třídách na prvním i druhém stupni. Kromě toho jsou tu běžné třídy. Škola je fakultní školou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a zároveň Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy.

V roce 2006 jsem měla příležitost poznat některé žáky této školy blíže, a to na „Škole v přírodě“, kde jsem plnila funkci dozoru a také jsem v rámci školní praxe odučila několik hodin anglického jazyka. Tento týden jsem strávila se žáky sedmé a deváté třídy. Studenti byli ze tříd se zaměřením na matematiku a přírodovědné předměty. Škola v přírodě se konala v červnovém termínu tzn. po přijímacích zkouškách na střední školy. Proto mě zajímalo kam byli žáci devátých tříd přijati. Většinou to byla prestižní gymnázia v Praze se zaměřením na matematiku, fyziku či informatiku. A to jistě svědčí o kvalitách základní školy, která je na další studium připravovala. Tento fakt ale také může znamenat, že škola je velmi náročná a studium tedy nemusí všichni žáci zvládat.

Problémem školy je umístění. Budovy v centru Prahy se pomalu mění na kanceláře a lidí, kteří by tu měli trvalé bydliště, ubývá. Tím se dostávám k problematice běžných tříd. Žáků je čím dál méně a průměr se udržuje jen díky speciálním třídám, do kterých děti dojíždějí ze všech částí města. Dle mého názoru bude muset být škola v budoucnosti uzavřena a speciální třídy zavedeny jinde.

Škola je vybavena nejmodernější technikou, vyučuje se v odborných pracovnách a novinkou jsou dvě počítačové učebny, kde se děti mohou seznámit se základy výpočetní techniky. Dále škola disponuje učebnou jazykovou, chemickou, fyzikální a přírodovědnou.

Počítačová učebna

Škola nabízí mnoho zájmových kroužků např. počítačový, divadelní, sportovní, ekologický či jazykové. Podle mých informací ale nejsou stoprocentně využívány. Zdá se, že děti zkrátka „nemají zájem.“ Nedokážu říci, co je toho příčinou, protože např. cena je dostupná – poplatek za půl roku vyučování je opravdu minimální. Některé zájmové kroužky, např. keramiku, mohou navštěvovat i rodiče žáků.

Základní škola je garantem matematické olympiády a mezinárodní matematické soutěže pro obvod Prahy 1. Její žáci v těchto soutěžích pravidelně obsazují přední místa v obvodních i celostátních kolech.⁴⁹

---

⁴⁹ veškeré materiály včetně fotografií ke kapitole 3.4 jsem čerpala ze: Základní škola Uhelný trh, 2003, s. 1- 3

3.5 Charakteristika zkoumané skupiny žáků a průběh výzkumu

Výzkumu se zúčastnilo 119 dětí sedmého, osmého a devátého ročníku základní školy tj. žáci druhého stupně. Dotazníky jsem rozdala k vyplnění vždy ve dvou třídách z ročníku, a to v jedné běžné třídě a jedné se zaměřením na matematiku a přírodovědné předměty. Ve výzkumu se ale tato informace objeví jen okrajově. Odpovědi žáků obou tříd jsem hodnotila vždy dohromady. Rozdělila jsem je pouze podle pohlaví. Pro názornost předložím tabulku, kde je uveden reálný počet žáků a kolik jich daný den ve škole chybělo. V průběhu přepočítávání dotazníků jsem si všimla zvláštního jevu – dívek je ve škole podstatně méně než chlapců. Nevím ale jak si tuto skutečnost vyložit. Je pravděpodobné, že v matematických třídách studuje více chlapců než dívek, protože podle statistik jsou na matematiku a jí podobné předměty nadanější spíše chlapci. To je jedna z možností, jak si tuto otázku vyložit. Nebo je to zkrátka jen náhoda a v této části Prahy bydlí více chlapců než dívek daného věku.

Nyní předkládám tabulku, kterou jsem zmínila výše. Třídy s označením A jsou běžné a C jsou se zaměřením na matematiku a přírodovědné předměty.

Počet chlapců a dívek, kteří se zúčastnili výzkumu.

Tabulka č. 1

Třída	Počet při výzkumu	Chybělo	Celkem ve třídě
7.A	18	4	22
7.C	24	1	25
8.A	22	4	26
8.C	25	3	28
9.A	13	7	20
9.C	17	5	22
Celkem	119	24	143

Při výzkumu samotném byla ve třídách příjemná atmosféra. Děti se zajímaly o to, proč po nich tuto laskavost požadují a zda se také k nim dostanou výsledky výzkumu. Měly i mnoho technických otázek ohledně zaškrťování odpovědí. Na všechno jsem jim ráda odpověděla. V průběhu vyplňování dotazníků bylo ve třídách i poměrně rušno, protože děti měly pocit, že si musí sdělit dojmy a občas se poradit, i když jsem jim zdůrazňovala, že je pro mě důležité, aby dotazník vyplnily samy bez cizí pomoci. Ale daná situace byla jen přirozená a pro mne je důležitý i tento aspekt.

V den výzkumu jsem se seznámila i s několika učiteli, a to těmi, kteří mi vyhověli a část jejich plánované hodiny věnovali mé práci. Za to jsem jim velice vděčná a patří jim můj dík. Také jsem hovořila s ředitelkou školy. Všichni se shodovali na tom, že žáci výběrových tříd jsou jistě nadanější, než ti z běžných tříd, ale také na faktu, že žáci běžných tříd spíše tvoří lepší kolektiv, než ti z výběrových.

4. Přehled a analýza dat

Při vyhodnocování dotazníků⁵⁰ budu postupovat chronologicky podle pořadí zadaných otázek. Ty označím číslem a názvem, které jsem použila i v dotazníku. Statisticky významné tabulky uvedu přímo v textu. Na počátku vyhodnocování vždy uvedu tabulku, která ukazuje kolik chlapců či dívek má problémy s určitou věcí a procentuelní vyčíslení. Ke každé otázce také napíšu krátký komentář, který se bude týkat výpočtu statistických rozdílů metodou chí kvadrátu a k jakým výsledkům jsem dospěla.

1. Co ti ve škole nejvíc vadí, s čím máš největší problémy?

Tabulka č. 2

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
s učením	12	40	13	42	8	40
s učiteli	5	17	13	42	4	20
se spolužáky	4	13	5	16	3	15
s něčím jiným	2	6	2	6	3	15
nemám problém	12	40	10	32	7	35

U první otázky, která byla položena chlapcům vidíme, že se v odpovědích téměř shodují. Podobné problémy mají s učením, spolužáky, něčím jiným nebo problémy nemají. Pouze v druhém případě „největší problémy mám s učiteli“ je statistický rozdíl na hladině 5 % významnosti (mezi chlapci ze 7. a 8. ročníku). Zjistila jsem, že více problémů s učiteli mají chlapci z 8.C, a to konkrétně 10 z nich a 3 chlapci z 8.A. Vzhledem k tomu, že prvně jmenovaná třída je výběrová, musím zde poznamenat, že problémy s učiteli v této třídě bude asi velmi významné. Problémy zde

⁵⁰ Pro názornost můžete vidět dvě kopie dotazníků, a to v příloze č. 2 a č. 3

mohou vznikat právě proto, že je třída výběrová. Učitelé pravděpodobně mají na žáky vyšší nároky a oni nemusí tuto situaci zvládat. Nebo v této třídě učí jiní učitelé, než v 8.A. To může být také jedna z příčin problémů. Níže uvádím výpočet chí kvadrátu k odpovědi „problémy mám s učiteli.“

Tabulka č. 3

učitelé		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	4.68	5% hl. význam.
8.-9 třída	2.63	-
7.-9. třída	0.09	-

Několik chlapců ze všech tříd uvedlo, že mají problémy ve škole i s něčím jiným. Nechala jsem žákům volný prostor, aby mi mohli detailně popsat jaké jsou jejich problémy. Zde jsou odpovědi některých z nich.

„Mám problém se špinavými a nehygienickými toaletami.“ (7. třída)

„Špatně se soustředím.“ (8. třída)

„Učitelé nejsou přísní, nerespektují je.“ (9. třída)

Tabulka č. 4

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
s učením	5	42	7	47	4	40
s učiteli	5	42	5	33	1	10
se spolužáky	3	25	1	7	1	10
s něčím jiným	2	17	2	13	1	10
nemám problém	6	50	3	20	4	40

Mezi názory dívek z jednotlivých tříd nebyl zjištěn žádný statistický rozdíl, což je dáno i tím, že jde o malá čísla. Pro zajímavost opět uvádím odpovědi některých dívek, které zaškrtnuly, že mají problém ve škole s něčím jiným.

„Mám problémy se vším kromě spolužáků.“ (7. třída)

„Vadí mi školní řád (vůbec se mi nelíbí). (8. třída)

„Mám problémy od každého trochu.“ (9. třída)

Dívky uvádí, že mají problémy spíše se vším, chlapci své odpovědi detailněji popsali. Je možné, že dívky se zkrátka nechtěly konkrétně vyjadřovat, ale netuším jaký k tomu měly důvod. Odpověď dívky, co psala, že má problém se školním řádem mi přijde spíše jako druh protestu.

2. Pokud máš problémy s učením, v jakém předmětu nejvíc?

Tabulka č. 5

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
Český j.	6	20	5	16	2	10
Matemat.	7	23	7	23	5	25
Fyzika	4	13	4	13	0	0
Dějepis	5	17	0	0	2	10

Největší problémy činí chlapcům český jazyk, matematika, fyzika a dějepis. Dva žáci sedmého ročníku uvedli jako problematický předmět výtvarnou výchovu a občanskou výchovu. Do výzkumu jsem zařadila jen předměty zmíněné prvně. Žáci z výběrových tříd mají největší problémy s humanitními předměty a naopak žáci s běžných tříd s matematikou a předměty příbuznými. V úvodu 4. kapitoly jsem zmiňovala, že statistické rozdíly mezi jednotlivými třídami určitého ročníku se ve výzkumu objeví jen ojediněle. Výpočtu jsem v tomto případě nevyužila.

Statisticky významný rozdíl jsem výpočtem zjistila v odpovědi „mám problémy s dějepisem“. Pro přehlednost předkládám níže tabulku. Vidíme, že statistický rozdíl mezi žáky 7. a 8. třídy je na 5 % hladiny významnosti a mezi žáky 8. a 9. třídy na hranici významnosti. Myslím, že otázka oblíbenosti předmětů a tím pádem i nezvládnutí určitého předmětu je velmi subjektivní. Žáci se nevyjadřovali, proč konkrétně mají problémy s vyučovanými předměty. Proto nevím, zda může být zdrojem problému učitel dějepisu, tedy pokud všechny ročníky vyučuje ten stejný. Výpočet chí kvadrátu vidíme v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6

Dějepis		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	5.628	5% hl. význam.
8.-9. třída	3.226	na hranici význam.
7.-9. třída	0.443	-

Dívky mají největší problémy se zvládnutím českého jazyka, matematiky, zeměpisu a dějepisu. Tuto informaci vidíte v tabulce č. 7.

Tabulka č. 7

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
Český j.	2	17	2	13	3	30
Matemat.	0	0	3	20	2	20
Dějepis	3	25	1	7	0	0
Zeměpis	5	42	5	34	1	10

Mezi jednotlivými třídami nebyly zjištěny statisticky významné rozdíly, ale to je dáno i velmi malým počtem dívek.

3. Pokud máš problémy s učením, zaškrtni jaké.

Tabulka č. 8

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
je těžké	4	13	6	19	1	5
nestíhám, je toho moc	4	13	9	29	4	20
nezajímá mě to	2	7	4	13	7	35
nebudu to potřebovat	6	20	8	26	4	20
něco jiného	5	17	5	16	2	10

Chlapci odpovídali znovu téměř shodně. Všichni mají nějaký problém, nikdo neodpověděl, že by problém se zvládním učení neměl. Obzvláště chlapci z 8. třídy mají statisticky významné problémy v odpovědích „učení je těžké“, „nestíhám, je toho moc“ a „nezajímá mě to.“ Proto jsem zjišťovala, zdali mají více problémů chlapci z běžné nebo výběrové třídy. V prvních dvou výše jmenovaných druhích problémů se chlapci obou tříd shodují, ale variantu „nezajímá mě to“ zaškrtnli pouze chlapci z 8.C, tudíž výběrové třídy. Myslím, že předměty nebo učivo, které chlapce nezajímá bude s největší pravděpodobností mimo jejich zaměření např. předměty humanitně zaměřené.

Jen ve výše zmiňované odpovědi „nezajímá mě to“ jsem vypočetla statisticky významný rozdíl na hladině 5 % významnosti mezi žáky 7. a 9. třídy a hranici významnosti mezi žáky 8. a 9. třídy. V tabulce č. 9 je výpočet chí kvadrátem.

Tabulka č. 9

nezajímá mě to		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	0.669	-
8.-9 třída	3.509	na hranici význam.
7.-9. třída	6.527	5% hlad. význam.

Dvanáct hochů ze všech ročníků odpovědělo, že problémy v učení mají, ale jiné, než by mohli zaškrtnout v dotazníku. Zde je několik příkladů.

„Některé učení je nesmyslné a těžké.“ (7. třída)

„Nejsem typ kluka, co se moc učí.“ (9. třída)

„Jsem příliš líný.“ (7. třída) Odpověď tohoto chlapce mě zaujala především pro svoji upřímnost.

„Učitelé si myslí, že když jsme matematická třída, zvládneme toho víc. To není pravda!“ Tuto odpověď jsem konzultovala s paní učitelkou V. Jedličkovou, která mi potvrdila, že učitelé ve výběrových třídách opravdu očekávají lepší výsledky a učivo je tam náročnější. Myslím, že taková koncepce je nesprávná. Děti byly do třídy přijaty, protože jsou nadané na matematiku a v ostatních předmětech by se měly učitelky držet učebních osnov.

Tabulka č. 10

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7.tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
je těžké	0	0	6	40	2	20
nestíhám, je toho moc	1	8	3	20	2	20
nezajímá mě to	4	33	5	33	1	10
nebudu to potřebovat	3	25	3	20	2	20
něco jiného	4	33	4	26	3	30

Dívky odpovídaly vyrovnaně. Zdá se největší problémy s učením obecně mají dívky z 8. ročníku. Učení je pro ně „těžké,“ „nestíhají,“ „nezajímá je“ a nebo odpovídaly, že mají problémy s učením v „něčem jiném.“ Stejně jako u chlapců jsem i u dívek zjišťovala, zdali mají větší problémy dívky z běžné nebo výběrové třídy. Došla jsem k závěru, že dívky z obou tříd mají shodné problémy s učením, tedy nemohu s určitostí říci jaká je příčina problémů. Pokud bych porovnávala odpovědi chlapců a

dívek z 8. ročníku, tak dojdou k závěru, že vysoké procento těchto žáků o učení nestojí, nezajímá je.

Statistický rozdíl na hranici významnosti jsem zjistila u odpovědi „učení je pro mě těžké,“ a to mezi dívkami v 7. a 8. ročníku. Níže, v tabulce č. 11, vidíte výpočet chí kvadrátu.

Tabulka č. 11

je těžké		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.6	na hr. význam.
8.-9 třída	1.102	-
7.-9. třída	2.64	-

Jedenáct dívek ze všech ročníků zaškrtnulo, že jejich problémy s učením spočívají v něčem jiném. Dostaly prostor se vyjádřit a zde jsou některé jejich odpovědi.

„Výklad je poněkud nezajímavý a uspávající – celkově nudný.“

(8. třída)

„Odborné názvy mi nelezou do hlavy.“ (8. třída)

„Nudí mě to.“ (9. třída)

4. Na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdyby se ti tvoje problémy s učením zdály příliš velké?

Tabulka č. 12

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
rodiče	23	77	22	70	16	80
učitelé	10	33	8	26	10	50
spolužáci	7	23	8	26	10	50
někdo jiný	2	6	2	6	2	10
nikoho	4	13	4	13	1	5

Chlapci měli příležitost zaškrtnout více možností odpovědí, ale nevyužili jich. Kdyby se jim zdály jejich problémy s učením příliš velké nepožádali by o pomoc výchovného poradce, ředitele školy, linku důvěry ani pedagogicko-psychologickou poradnu, ale především rodiče, dále potom učitele nebo spolužáky. Statistický rozdíl na hranici významnosti jsem vypočetla u odpovědi „požádal bych o pomoc učitele (mezi hochy 8. a 9. ročníku) nebo spolužáky (mezi hochy 8. a 9., 7. a 9. ročníku).“ Statistické výpočty chí kvadrátu vidíte v tabulce č. 13 a 14.

Tabulka č. 13

učitelé		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	0.415	-
8.-9 třída	3.12	na hr. význam.
7.-9. třída	1.389	-

Tabulka č. 14

spolužáci		
dvojice posuzovaných	výpočet Chi kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	0.05	-
8.-9 třída	3.12	na hr. význam.
7.-9. třída	3.8	na hr. význam.

Několik hochů by se obrátilo o pomoc na někoho jiného. Mě zajímalo, kdo by to byl. Zde jsou některé z citací.

„Požádal bych o pomoc doučovatele.“ (7. třída)

„Obrátil bych se na sourozence nebo prarodiče.“ (8. třída)

„Pomohli by např. kamarádi z internetu.“ (9. třída)

Tabulka č. 15

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
rodiče	10	83	8	50	7	70
učitelé	2	17	2	13	5	50
spolužáci	3	25	5	31	4	40
někoho jiného	1	12	1	6	0	0
nikoho	2	17	6	38	0	0

Dívky, stejně jako chlapci, by nepožádaly o pomoc poradenské instituce nebo ředitele školy. Pokud by se jim zdály problémy s učením velké, obrátily by se na rodiče, učitele, spolužáky ap. (viz tabulka č. 15).

Statistický rozdíl na hranici významnosti a 5 % hladiny významnosti jsem zjistila u odpovědí „obrátila bych se o pomoc na rodiče (mezi dívkami 7. a 8. ročníku), učitele (mezi dívkami 8. a 9. ročníku) nebo nikoho (mezi dívkami 8. a 9. ročníku).“ Z tabulky č. 15 vyplývá, že v průběhu dospívání klesá tendence hledat pomoc u rodičů a děti se začínají obracet spíše na někoho jiného.

Tabulka č. 16

rodiče		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.318	na hr. význam.
8.-9 třída	1.008	-
7.-9. třída	0.55	-

Tabulka č. 17

učitelé		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	0.097	-
8.-9 třída	4.399	5 % hl. význam.
7.-9. třída	2.793	-

Tabulka č. 18

nikoho		
dvojice posuzovaných	výpočet ch ² kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	1.458	-
8.-9. třída	4.875	5 % hl. význam.
7.-9. třída	1.833	-

Zjistila jsem, jak vyplývá z tabulky č. 15, že 6 dívek z 8. třídy by nepožádalo o pomoc nikoho. Zajímalo mě, zda tuto možnost zaškrtno více dívek z běžné nebo výběrové třídy. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že by se o pomoc na nikoho neobrátilo 5 dívek z běžné třídy a 1 z výběrové. Je pravděpodobné, že žáci z výběrových tříd jsou ve studiu více podporováni ze strany rodiny a povzbuzováni k většímu výkonu od učitelů, tím pádem ve třídě vzniká pozitivní atmosféra soupeření a studijní výsledky se mohou jen zlepšit. Dle mého názoru se děti úplně samy nerozhodují, zda budou nadále studovat odbornější základní školu a tento důležitý krok do života je diskutován s rodiči. Proto si myslím, že se žáci výběrových tříd spíše obrátí o pomoc na rodiče, kteří je od začátku v této věci podporovali.

5. Pokud máš problémy se spolužáky, zaškrtni v čem nejvíc.

Tabulka č. 19

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
nechovají se kamarád.	3	10	5	16	2	10
vytahují se	8	27	8	26	6	30
jiné zájmy	3	10	5	16	1	5
lžou	6	20	8	26	3	15
na dávají mi	2	7	2	6	3	15
krade se	2	7	1	3	1	5
něco jiného	3	10	2	6	4	20

Chlapci na pátou otázku odpovídali obdobně, a proto jsem nezjistila žádný statisticky významný rozdíl. Jen mě poněkud překvapilo, že se u nich ve třídách krade a proč jich tuto možnost zaškrtno tak málo. Je možné, že si to vymysleli nebo se ostatní bojí promluvit? Nebo jde jen o osobní zkušenost a proto ji zaškrtnul jen ten, kdo něco takového zažil.

Devět chlapců odpovědělo, že má jiné problémy se spolužáky, než jaké byly možnosti odpovědí. Uvedu několik citací.

„Závidí si.“ (7. třída)

„Nemají smysl pro humor. (8. třída)

„Občas mě hodně vynechávají a neberou mé názory.“ (9. třída)

Tabulka č. 20

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
nechovají se kamarád.	2	17	0	0	0	0
vytahují se	1	8	1	6	5	50
jiné zájmy	2	17	6	38	4	40
lžou	3	25	2	13	0	0
nadávají mi	1	8	0	0	0	0
krade se	0	0	4	25	0	0
něco jiného	3	25	2	13	1	10

Dívky, stejně tak jako chlapci, se v odpovědích shodovaly a statisticky významný rozdíl na hranici významnosti jsem vypočítala jen v odpovědi „ve třídě se krade,“ a to mezi dívkami ze 7. a 8. třídy (viz tabulka níže). Opět mě trochu zaskočilo, že čtyři dívky z 8. ročníku uvedly, že se u nich ve třídách krade. Zjišťovala jsem ze které třídy byly. Všechny respondentky byly ze stejné třídy, a to 8.A, tedy běžné třídy. Když vezmu v potaz, že se výzkumu účastnilo 10 dívek z této třídy, tak je zjištěné číslo poměrně vysoké, ale opět může jít jen o osobní zkušenost, kterou zaškrtnly jen dívky, které ji zažily. Výpočet chí kvadrátem je v tabulce č. 21.

Tabulka č. 21

krade se		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.5	na hr. význam.
8.-9 třída	2.95	-
7.-9. třída	0	-

Pět dívek ze všech ročníků odpovědělo, že jejich problémy se spolužáky spočívají v něčem jiném. Níže jsou některé odpovědi.

„Jsou to sobci.“ (7. třída)

„Nechci se zapojovat do některých věcí.“ (7. třída)

„Pořád mi říkají, že se nemám učit, někdy se nechovají fěr a nerespektují moje zájmy.“ (8. třída)

„Každý chvilku s někým kamarádí a pak ho nesnáší.“ (9. třída)

6. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc kdybys měl/a velké problémy se spolužáky.

Tabulka č. 22

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
rodiče	19	63	12	39	13	65
učitele	12	40	6	19	6	30
kamarády	10	33	7	23	6	30
nikoho	4	13	12	39	7	35

Pokud by chlapci měli problémy se spolužáky, žádali by o pomoc hlavně své rodiče, učitele a kamarády. Mnoho by se jich také snažilo řešit problémy bez cizí pomoci. Při výpočtu jsem zjistila statistické rozdíly

na hranici významnosti u odpovědi „požádal bych o pomoc rodiče“ (mezi chlapci ze 7. a 8., 8. a 9. třídy), „učitele“ (mezi chlapci ze 7. a 8. třídy) nebo „nikoho“ (chlapci ze 7. a 9. třídy) a statistický rozdíl na hladině 5 % u odpovědi „požádal bych o pomoc nikoho“ (mezi chlapci ze 7. a 8. třídy). Jak vidíme v tabulce č. 22, nejvíce chlapců by se obrátilo o pomoc na rodiče. I když se děti ve starším školním věku snaží osamostatňovat a odvracet od autorit, tak rodiče jsou jistota, na kterou se lze spolehnout. Myslím, že to je pro výzkum velice důležitý fakt.

Tabulky s výpočtem chí kvadrátu uvádím níže (viz tabulka č. 23, 24 a 25).

Tabulka č. 23

rodiče		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.69	na hr. význam.
8.-9 třída	3.36	na hr. význam.
7.-9. třída	0.014	-

Tabulka č. 24

učitele		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.12	na hr. význam.
8.-9 třída	0.766	-
7.-9. třída	0.521	-

Statistický rozdíl zjištěný mezi žáky 7. a 8. tříd v odpovědi „požádal bych o pomoc učitele“ je s největší pravděpodobností vývojově podmíněn poklesem tendence hledat řešení u dospělých autorit, zejména u učitelů.

Tabulka č. 25

nikoho		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	5.073	5 % hl. význam.
8.-9 třída	0.071	-
7.-9. třída	3.28	na hr. význam.

Tabulka č. 26

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
rodiče	4	33	8	50	4	40
učitele	4	33	1	6	2	20
kamarády	5	42	9	56	2	20
nikoho	2	17	2	13	3	30

Dívky v 6. otázce odpovídaly podobně. Statistický rozdíl na hranici významnosti jsem vypočítala u odpovědí „požádala bych o pomoc učitele“ (mezi dívkami ze 7. a 8. ročníku) nebo „kamarády“ (mezi dívkami z 8. a 9. ročníku). Zdá se, že odpovědi dívek z 8. ročníku se opět významně odlišují. Vysoké procento z nich by žádalo o pomoc rodiče, učitele nebo kamarády. Je možné, že dívky ze 7. tříd nejsou zcela vyzrálé a žádaly by spíše kamarády a dívky z 9. tříd naopak by se obrátily na rodiče. 8. ročník je tedy určitým mezistupněm, kde se dívky tzv. „hledají“ a jejich názory nejsou vyhraněné.

Tabulky k statistickému výpočtu můžete vidět níže (viz tabulka č. 27 a 28).

Tabulka č. 27

učitele		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.43	na hr. význam.
8.-9 třída	1.14	-
7.-9. třída	0.489	-

Tabulka č. 28

kamarády		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	0.583	-
8.-9 třída	3.31	na hr. význam.
7.-9. třída	1.18	-

**7. Pokud máš problémy s učitelem (nebo s jedním učitelem),
zaškrtni v čem spočívají.**

Tabulka č. 29

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
je nespravedlivý	9	30	9	29	4	20
příliš přísný	3	10	6	19	3	15
má velké nároky	2	7	7	23	2	10
zasedl si na mě	5	17	7	23	5	25
nevysvětlí látku	7	23	17	55	9	45
shazuje mě	3	10	4	13	0	0
nedokáže mě pochop.	4	13	5	16	2	10
nezastane se mě	2	7	4	13	0	0
něco jiného	0	0	2	6	0	0

Všichni chlapci mají nějaký problém s učitelem. Odpovědi můžete vidět v tabulce č. 29. Statistický rozdíl na hranici významnosti jsem zjistila v odpovědi „učitel má moc velké nároky“ (mezi chlapci 7. a 8. třídy) a na 5 % hladiny významnosti v odpovědi „učitel nedokáže látku vysvětlit“ (mezi chlapci 7. a 8. třídy) – viz tabulky č. 30 a 31.

Tabulka č. 30

má velké nároky		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.07	na hr. význam.
8.-9. třída	1.32	-
7.-9. třída	0.18	-

Tabulka č. 31

nevysvětlí látku		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	6.34	5 % hl. význam.
8.-9 třída	0.47	-
7.-9. třída	2.59	-

Dva chlapci odpověděli, že jejich problém s učiteli spočívá v něčem jiném. Jeden z nich uvedl (*oba z 8. ročníku*), že učitel „smrdí“ a druhý, že „učitelky někdy samy probíranou látku nechápou.“

Dívky odpovídaly na 7. otázku velice rozdílně. Výsledky statistických výpočtů, které uvidíte níže, mě o tom přesvědčily. Poprvé se ve výzkumu objevil statistický rozdíl na 1 % hladiny významnosti.

Tabulka č. 32

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
je nespravedlivý	1	8	5	31	6	60
příliš přísný	2	17	2	13	2	20
má velké nároky	1	8	7	44	0	0
zasedl si na mě	5	42	3	19	2	20
nevysvětlí látku	1	8	12	75	5	50
shazuje mě	0	0	7	44	1	10
nedokáže mě pochop.	2	17	5	31	1	10
nezastane se mě	1	8	2	13	1	10
něco jiného	0	0	2	13	2	20

Statistický rozdíl na hranici významnosti jsem zjistila v odpovědi „učitel mě shazuje před ostatními“ (mezi dívkami z 8. a 9. třídy) a rozdíl na 5 % významnosti v odpovědi „má moc velké nároky“ (mezi dívkami ze 7. a 8, 8. a 9. třídy), „nedokáže látku vysvětlit“ (mezi dívkami ze 7. a 9. třídy). Rozdíl na 1 % hladiny významnosti jsem vypočítala v odpovědi „učitel je nespravedlivý“ (mezi dívkami ze 7. a 9. třídy), „nedokáže látku vysvětlit“ (mezi dívkami ze 7. a 8. třídy) a „shazuje mě

před ostatními“ (mezi dívkami ze 7. a 8. třídy). Vyčíslení můžete vidět v tabulkách č. 33 - 36.

Tabulka č. 33

je nespravedlivý		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	2.14	-
8.-9 třída	2.08	-
7.-9. třída	6.71	1 % hl. význam.

Tabulka č. 34

má velké nároky		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	4.22	5 % hl. význam.
8.-9 třída	5.99	5 % hl. význam.
7.-9. třída	0.87	-

Tabulka č. 35

nevysvětlí látku		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	12.25	1 % hl. význam.
8.-9 třída	1.69	-
7.-9. třída	4.77	5 % hl. význam.

Tabulka č. 36

shazuje mě		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	7	1 % hl. význam.
8.-9 třída	3.29	na hr. význam.
7.-9. třída	1.26	-

Několik dívek napsalo, že jejich problém s učitelem spočívá v něčem jiném a zde jsou jejich odpovědi.

„Shazuje celou třídu a pomlouvá nás před ostatními.“ (8. ročník)

Nepodařilo se mi zjistit, o kterého učitele se v tomto případě jednalo.

„Chce od nás něco čemu naprosto nerozumíme a vysvětlit to nedokáže.“ (8. ročník)

„Nadržuje jiným.“ (9. ročník)

Jak již vyplynulo z dřívějších otázek respektive odpovědí žáků, jako nejvíce problematický se jeví 8. ročník. V kontextu se 7. otázkou si myslím, že je v tuto chvíli důležité připomenout odpovědi na otázku č. 1 – 3, které se týkaly největších problémů ve škole, problémů s učením a problémů s určitým předmětem. Zjistila jsem, že nejvíce problémů s učiteli mají žáci 8.C tedy výběrové třídy. To může souviset s nároky na ně kladené. Problémy se zvládnutím matematiky uváděli nejčastěji žáci z 8.A, tedy z běžné třídy. Vzhledem k tomu, že druhá třída z téhož ročníku je zaměřena na výuku matematiky mě tento fakt nepřekvapuje. Problémy s učením např., protože je těžké, žáci nestíhají, nezajímá je to nebo si myslí, že ho nebudou potřebovat mají spíše dívky z 8.A a chlapci z 8.C. Závěrem tedy mohu říci, že jako více problematickou třídu nemohu specifikovat ani jednu, spíše se problémy prolínají napříč celým 8. ročníkem.

Z odstavce výše vyplývá, že 8. ročník má problémy s učiteli. V 7. otázce měli žáci nastínit jaké jsou jejich konkrétní problémy s učiteli. Vysoké procento chlapců uvedlo, že učitel (nebo učitelé) je nespravedlivý, přísný, má velké nároky, zasedl si na ně a jako největší problém uvedli, že učitel látku neumí vysvětlit. Statistické rozdíly zjištěné v případech „má velké nároky“ a „nevysvětlí látku“ jsou shodně oba dva mezi chlapci 7. a 8. ročníku. Může to tedy znamenat, že v 7. třídách vyučují jiní učitelé nebo 8. třídy mohou působit na samy učitele jako problematické a proto se učitelům a žákům nedaří spolupracovat. Žáci 7. tříd pravděpodobně mají s učiteli, kteří u nich vyučují dobré vztahy.

Dívky z 8. ročníku mají podobné problémy s učiteli jako chlapci, nejvíce ale s tím, že učitelé „mají velké nároky,“ „nevysvětlí látku,“ „shazují je“ a „nedokážou je pochopit.“ Dívky se spolu s ostatními problémy, které mají i chlapci ve škole necítí dobře a mají asi pocit, že se k nim učitelé nechovají adekvátně.

8. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc, kdybys měl/a problémy s některým učitelem.

Tabulka č. 37

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
rodiče	22	73	24	77	12	60
jiného učitele	6	20	3	10	8	40
spolužáky	6	20	4	13	5	25
výchovného poradce	1	3	0	0	0	0
ředitele	5	17	1	3	3	15
linku důvěry	0	0	1	3	0	0
někoho jiného	0	0	1	3	0	0
nikoho	1	3	7	23	3	15

Kdyby měli chlapci problémy s učitelem, žádali by o pomoc rodiče, jiné učitele, spolužáky, ale i výchovného poradce, ředitele či linku důvěry. Poslední tři jmenované možnosti by ale využilo minimální množství respondentů. Chlapci z 8. ročníku nemají ale v učitele tak velkou důvěru a myslím, že kdyby měli možnost volit mezi pomocí učitele nebo nikoho, tak zvolí druhou možnost, která byla procentuelně také vysoce zastoupena.

Odpovědi se liší a statisticky významný rozdíl na 1 % hladiny významnosti jsem tedy vypočetla v možnosti - „o pomoc bych požádal jiného učitele“ (mezi chlapci z 8. a 9. ročníku), na hranici významnosti v odpovědi „požádal bych ředitele“ (mezi chlapci ze 7. a 8. ročníku) a na 5 % významnosti v odpovědi „nepožádal bych nikoho“ (mezi chlapci ze 7. a 8. ročníku). Výpočet je znázorněn v tabulkách č. 38 - 40.

Tabulka č. 38

jiného učitele		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	1.29	-
8.-9 třída	6.61	1 % hl. význam.
7.-9. třída	2.38	-

Tabulka č. 39

ředitele		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.11	na hr. význam.
8.-9 třída	2.33	-
7.-9. třída	0.02	-

Tabulka č. 40

nikoho		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	4.96	5 % hl. význam.
8.-9 třída	0.44	-
7.-9. třída	2.22	-

Jeden chlapec z 8. ročníku se snažil žertovat a kdyby měl problémy s některým učitelem, požádal by o pomoc „*nájemného vraha*.“

Dívky odpovídaly na 8. otázku vcelku shodně a proto jsem zjistila jen statistický rozdíl na hranici významnosti, a to v odpovědi „požádala bych o pomoc ředitele“ (mezi dívkami z 8. a 9. ročníku). Tabulky s přehledem a procentuelním vyjádřením odpovědí a s výpočtem Chí kvadrátu najdete níže (viz č. 41 a 42).

Tabulka č. 41

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
rodiče	8	67	8	50	7	70
jiného učitele	5	42	3	19	2	20
spolužáky	3	25	4	25	0	0
výchovného poradce	0	0	0	0	0	0
ředitele	0	0	0	0	2	20
linku důvěry	0	0	0	0	0	0
někoho jiného	0	0	2	13	0	0
nikoho	2	17	3	19	2	20

Tabulka č. 42

ředitele		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	-	-
8.-9 třída	3.47	na hr. význam.
7.-9. třída	2.64	-

Taktěž odpověď jedné dívky z 8. ročníku mě zaujala. Kdyby měla problémy s učitelem, požádala by o pomoc „*armádu Spojených států*.“ Je to druh vývojově podmíněné provokace pro pubescenty typická. Dvě dívky (obě 8. ročník) by si nechaly poradit „*od sourozenců*.“

9. Zaškrtni na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdybys měl/a problémy doma s rodiči.

Tabulka č. 43

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7.tř.		8.tř.		9.tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
jiné příbuzné	14	47	15	48	8	40
učitele	5	17	3	10	2	10
spolužáky	4	13	2	6	4	20
výchovného poradce	0	0	0	0	2	10
linku důvěry	5	17	4	13	2	10
pedag.-psychol. por.	1	3	1	3	2	10
někoho jiného	2	7	1	3	2	10
nikoho	7	23	14	45	12	60

Pokud by chlapci měli problémy s rodiči, nejvíc z nich by žádalo o pomoc prarodiče nebo jiné příbuzné, potom učitele, linku důvěry nebo by se neobrátili na nikoho. Pět respondentů uvedlo, že by poprosili o pomoc někoho jiného. V tomto případě všichni shodně napsali, že by se snažili *řešit problémy s rodiči samotnými*.

Tendence žádat o pomoc linku důvěry klesá spolu s narůstajícím věkem. Vývojově podmíněná je i tendence neobracet se o pomoc na nikoho – ta s věkem naopak roste.

Výpočtem jsem zjistila statistický rozdíl na hranici významnosti v možnosti „obrátil bych se na výchovného poradce“ (mezi chlapci z 8. a 9. ročníku) a „nežádal bych nikoho“ (mezi chlapci ze 7. a 8 ročníku). Ve stejné možnosti „nežádal bych nikoho“ jsem vypočítala statistický rozdíl na hladině 1% významnosti (mezi chlapci ze 7. a 9. ročníku). Tabulky č. 44 a 45 s výpočtem χ^2 kvadrátu jsou níže.

Tabulka č. 44

výchovného poradce		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	-	-
8.-9. třída	3.23	na hr. význam.
7.-9. třída	3.13	na hr. význam.

Tabulka č. 45

nikoho		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.22	na hr. význam.
8.-9. třída	1.07	-
7.-9. třída	6.84	1 % hl. význam.

Z odpovědí dívek jsem zjistila, že preferují pomoc od prarodičů či jiných příbuzných, spolužáků nebo někoho jiného. V poslední jmenované možnosti psaly, že by se obrátily na kamarádky a jedna dívka z 9. třídy by požádala svého psychologa. Několik dívek by také nežádalo o pomoc nikoho. Tendence obracet se o pomoc na učitele a jiné dospělé s věkem klesá, naopak neobracet se na nikoho narůstá, stejně jako u chlapců. Údaje jsou v tabulce č. 46.

Tabulka č. 46

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
jiné příbuzné	5	42	4	25	2	20
učitele	1	8	0	0	1	10
spolužáky	2	17	6	38	2	20
výchovného poradce	0	0	0	0	1	10
linku důvěry	0	0	0	0	0	0
pedag.-psychol. por.	0	0	0	0	0	0
někoho jiného	4	33	6	38	3	30
nikoho	0	0	2	13	3	30

Statistický rozdíl na 5 % hladiny významnosti jsem zjistila v rozdílné četnosti odpovědi na otázku „neobrátila bych se na nikoho“ (mezi dívkami ze 7. a 9. ročníku) – viz tabulka č. 47.

Tabulka č. 47

nikoho		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	1.62	-
8.-9 třída	1.21	-
7.-9. třída	4.17	5 % hl. význam.

V dotazníku se objevily i **otázky**, na které žáci odpovídali otevřeně tj. neměli příležitost vybírat ze škály možných odpovědí. Byly to **otázky 10 – 14**, které budu níže hodnotit. Nicméně jsem u každé otázky, podle toho jak žáci odpovídali, vyhotovila tabulky a počítala statistickou významnost pomocí testu chí kvadrát.

10. S čím může lidem podle tebe pomoci pedagogicko-psychologická poradna? (uved' svůj názor a pokud jsi o této možnosti neslyšel/a, napiš, že nevíš)

Převážná většina chlapců (více než 50 % z každého ročníku) odpověděla, že neví čím by mohla pedagogicko-psychologická poradna lidem pomoci. Někteří také psali, že nemůže pomoci s ničím. V tabulce se objeví možnost odpovědi „může pomoci vyřešit problém“ – do této položky jsem zahrnula odpovědi jako – pomůže s depresemi, urovnat mezilidské vztahy, s chováním, psychickými problémy, problémy ve škole apod. Potom také uvádím možnost odpovědi „může pomoci v učení“ ,tam jsem zahrnula odpovědi jako – pomůže s rozhodováním o budoucím povolání, poruchami učení apod.

Tabulka č. 48

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
vyřešit problém	13	43	3	9	5	25
v učení	3	10	3	9	3	15
nevím	14	47	22	71	11	55
s ničím	0	0	3	9	1	5

Zjistila jsem, že nejvíce se liší odpovědi chlapců ze 7. a 8. tříd. Statistický rozdíl na hladině 1 % významnosti jsem vypočítala v odpovědi „může pomoci vyřešit problém,“ rozdíl na hladině 5 % významnosti v odpovědi „nevím,“ a rozdíl na hranici významnosti v odpovědi „nepomůžou s ničím.“ Tabulky č. 49 - 51 k tomu se vztahující jsou níže.

Tabulka č. 49

vyřešit problém		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	8.92	1 % hl. význam.
8.-9 třída	2.16	-
7.-9. třída	1.75	-

Tabulka č. 50

nevím		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	4.76	5 % hl. význam.
8.-9 třída	1.36	-
7.-9. třída	0.654	-

Tabulka č. 51

s ničím		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.05	na hr. význam.
8.-9 třída	0.368	-
7.-9. třída	1.53	-

Škála možností u odpovědí dívek je stejná jako u chlapců. Dívky odpovídaly následovně.

Tabulka č. 52

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
vyřešit problém	6	50	4	25	6	60
v učení	0	0	6	38	3	30
nevím	6	50	5	31	1	10
s ničím	0	0	1	6	0	0

Je možné, že některé dívky pedagogicko-psychologickou poradnu již navštívily a mají tedy osobní zážitek, protože 6 dívek z 8. ročníku a 3. z 9. ročníku vědělo, že může pomoci s poruchami učení. Dívky ze 7. ročníku poruchy s učením pravděpodobně nemají nebo nejsou o tomto způsobu pomoci informované. Z údajů v tabulce č. 48 a 52 je zřejmé, že převážně starší dívky jsou více informované a chlapci, jak plyne i z celého výzkumu obecně hledají někde pomoc méně často.

Statistický rozdíl na hranici významnosti jsem vypočítala u odpovědi „může pomoci vyřešit problém“ (mezi dívkami z 8. a 9. ročníku), rozdíl na hladině 5 % významnosti u odpovědi „může pomoci s učením“ (mezi dívkami ze 7. a 8., 7. a 9. ročníku) a také u odpovědi „nevím“ (mezi dívkami ze 7. a 9. ročníku) – viz tabulky č. 53 – 55.

Tabulka č. 53

vyřešit problém		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	1.86	-
8.-9 třída	3.19	na hr. význam.
7.-9. třída	0.22	-

Tabulka č. 54

v učení		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	5.73	5% hl. význam.
8.-9 třída	0.15	-
7.-9. třída	4.17	5 % hl. význam.

Tabulka č. 55

nevím		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	1.01	-
8.-9 třída	1.57	-
7.-9. třída	4.02	5 % hl. význam.

11. S čím může lidem podle tebe pomoci výchovný poradce?

Odpovědi žáků jsem opět rozdělila do několika kategorií, a to „může pomoci všeobecně,“ kam jsem zahrнула odpovědi typu „pomůže s různými problémy, s psychikou“ apod. Další kategorií je odpověď „pomůže s chováním ve škole,“ „pomůže s vyplněním přihlášek na střední školu,“ „nevím“ a „nepomůže s ničím.“ Odpovědi chlapců vidíte v tabulce č. 56.

Tabulka č. 56

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
pomoc všeobecně	8	27	8	26	3	15
s chováním	13	43	8	26	4	20
s přihláškami na SŠ	1	3	2	6	4	20
nevím	8	27	7	23	8	40
s ničím	0	0	6	19	1	5

Chlapci se liší v odpovědích „pomůže s vyplněním přihlášek na střední školu“ a „nepomůže s ničím.“ V prvně jmenovaném případě je zjištěný statistický rozdíl na hranici významnosti (mezi chlapci ze 7. a 9. ročníku), ve druhém je to rozdíl 5 % hladiny významnosti (mezi chlapci ze 7. a 8. ročníku). Vyhodnocení v tabulkách č. 57 a 58.

Tabulka č. 57

pomůže s vyplněním přihlášek na SŠ		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	0.32	-
8.-9 třída	2.15	-
7.-9. třída	3.7	na hr. význam.

Je zřejmé, že otázka výběru střední školy a vyplňování přihlášek je v 9. ročníku velice aktuální, zatímco 7. ročníky se tím ještě nezabývají.

Tabulka č. 58

s ničím		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	6.44	5 % hl. význam.
8.-9 třída	2.12	-
7.-9. třída	1.53	-

Odpovědi dívek na 11. otázku obsahuje tabulka č. 59. Ty se od sebe nijak zásadně nelišily. Statistický rozdíl na 5 % hladiny významnosti jsem zjistila jen u odpovědi „pomůže s vyplněním přihlášek na střední školu.“ (mezi dívkami ze 7. a 8 ročníku). Výpočet Chí kvadrátu vidíte v tabulce č. 60.

Tabulka č. 59

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
pomoc všeobecně	5	42	3	19	3	30
s chováním	3	25	3	19	3	30
s přihláškami na SŠ	0	0	5	31	2	20
nevím	3	25	4	25	2	20
s ničím	1	8	1	6	0	0

Tabulka č. 60

s přihláškami na SŠ		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	4.56	5 % hl. význam.
8.-9. třída	0.39	-
7.-9. třída	2.64	-

Poukazuji opět na aktuálnost hledání střední školy a s tím spojené vyplňování přihlášek. 7 dívek odpovědělo, že výchovný poradce může pomoci právě s touto problematikou.

Myslím, že obecně chlapci ani dívky příliš dobře nevědí s čím vším jim může výchovný poradce pomoci. Dle jejich názoru může pomoci také s chováním, ale k této odpovědi je pravděpodobně navedl sám název funkce *výchovný poradce*.

12. S čím může lidem podle tebe pomoci linka důvěry?

Odpovědi na 12. otázku jsem stejně jako dvě předešlé rozdělila na několik kategorií. Děti psaly většinou, že se na lince důvěry „mohou svěřit,“ nebo „nevím.“ Několik respondentů napsalo, že linka důvěry „s ničím nepomůže.“ U chlapců klesá tendence svěřit se s věkem, což odpovídá očekávání (viz tabulka č. 61)

Chlapci i dívky odpovídali obdobně, proto jsem nezjistila žádný statistický rozdíl a tabulky s detailním přehledem odpovědí uvádím níže (tabulky č. 62 a 63).

Tabulka č. 61

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
svěřit se	25	83	21	68	13	65
nevím	5	17	8	26	7	35
s ničím	0	0	2	6	0	0

Tabulka č. 62

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
svěřit se	11	92	13	81	9	90
nevím	1	8	2	13	0	0
s ničím	0	0	1	6	1	10

13. S čím může lidem podle tebe pomoci krizové centrum?

V této otázce, stejně tak jako v předchozí, se odpovědi všech žáků téměř shodují, a proto jsem při statistickém výpočtu nezjistila žádné rozdíly. Odpovědi jsem rozdělila do těchto kategorií – krizové centrum může lidem pomoci s „životními krizemi,“ „poskytnutím domova,“ „půjčit peníze,“ „nevím“ a „nepomůže s ničím.“ Celkově lze říci, že děti toho o možnostech pomoci poskytované krizovým centrem moc nevědí, což vyplývá z tabulky č. 63 a 64.

Tabulka č. 63

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
životní krize	2	7	4	14	2	10
poskytnout domov	1	3	0	0	0	0
půjčit peníze	0	0	2	6	0	0
nevím	27	90	23	74	18	90
s ničím	0	0	2	6	0	0

Tabulka č. 64

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
životní krize	4	33	4	25	2	20
poskytnout domov	2	17	0	0	0	
půjčit peníze	0	0	0	0	0	0
nevím	6	50	11	69	8	80
s ničím	0	0	1	6	0	0

14. Jaké největší problémy mohou podle tebe mít tvoji vrstevníci, tj. ti, kterým je stejně let jako tobě?

Poslední otázku výzkumu jsem vyhodnotila a rozdělila do několika kategorií. Možné odpovědi žáků tedy zní – moji vrstevníci mohou mít problémy s „učením a učiteli,“ „rodinou a rozvody,“ „spolužáky a vztahy s nimi,“ „komplexy a handicap,“ „závislostmi (kouření, pití alkoholu, užívání drog) nebo odpovídali, že „nevím s čím by mohli mít vrstevníci problémy.“

Hodnocení této otázky bylo náročné. Někteří žáci psali heslovitě, jiní věnovali této problematice více prostoru. Proto se i některé názory a odpovědi ve výzkumu neobjeví. Pracovala jsem s nejvíce se opakujícími možnostmi odpovědí. Ty, které se ve vyhodnocení neobjeví uvádím nyní.

Někteří respondenti si myslí, že by jejich vrstevníci mohli řešit problémy zdravotní, peněžní nebo se svými koníčky. Také zde uvedu několik nejzajímavějších citací.

„Mohli by mít problémy v rodině (rozvedení rodiče atd.) nebo se spolužáky (mají třeba divné vlasy nebo jsou tlustí), kteří si z nich dělají legraci a trápí je.“ (chlapec – 7. třída)

„Pořád se baví o hrách a počítačích a ostatních kravinách, takže mají problémy s učením a učiteli. Jsou drzí (i já).“ (chlapec – 7. třída)

„Pokud kouří (jako někteří ze třídy), tak asi mají zdravotní problémy.“ (dívka – 7. třída)

„Dnes už podle mě od drog a alkoholu přes problémy doma a ve škole až k pokusům o sebevraždu.“ (dívka – 8. třída)

„Nepochopení od starších.“ (dívka – 9. třída)

Při vypočítávání statistických rozdílů jsem zjistila u odpovědi „mohou mít problémy se spolužáky a vztahy s nimi“ rozdíl na 5 % hladiny významnosti (mezi chlapci ze 7. a 8., 8. a 9. ročníku) a rozdíl na hranici významnosti u odpovědi „mohou mít komplexy a handicap“ (mezi chlapci ze 7. a 8., 7. a 9. ročníku). Níže je základní tabulka č. 65, kde uvádím četnost odpovědí a dále pak tabulky č. 66 a 67 vztahující se k výpočtu.

Tabulka č. 65

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí chlapců.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
učení a učitelé	12	40	12	39	6	30
rodina, rozvody	8	27	8	26	6	30
spolužáci, vztahy	9	30	2	6	6	30
komplexy a handicap	5	17	1	3	0	0
závislosti	4	13	3	10	3	15
nevím	5	17	8	26	3	15

Ani jeden z chlapců z 9. ročníku nevedl, že by vrstevníci mohli řešit problémy spojené se svým vzhledem, různé druhy komplexů či handicapů. Je možné, že starší žáci už nechtějí tyto skutečnosti uvádět, stydí se nebo tyto problémy nemají, což se mi ale zdá málo pravděpodobné.

Tabulka č. 66

spolužáci, vztahy		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	5.72	5 % hl. význam.
8.-9. třída	5.1	5 % hl. význam.
7.-9. třída	0	-

Z tabulky 65 a 66 vyplývá, že chlapci necítí, že by měli problémy s kamarády a spolužáky, ale obecně jsem zjistila, že mají mnoho problémů s učiteli. Je možné, že obě 8. třídy mají dobrý kolektiv a proti učitelům „bojují“ společnými silami.

Tabulka č. 67

komplexy a handicap		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.11	na hr. význam.
8.-9. třída	0.65	-
7.-9. třída	3.12	na hr. význam.

Dívky odpovídaly podobně, proto jsem mezi nimi vypočítala jen statistický rozdíl na hranici významnosti u odpovědi „mohou mít problémy s učením a učiteli.“ (mezi dívkami ze 7. a 8. ročníku) Tabulky, které se k tomu vztahují uvádím níže (viz tabulka č. 68 a 69).

Tabulka č. 68

Počet a procentuelní vyčíslení u odpovědí dívek.						
	7. tř.		8. tř.		9. tř.	
	počet	%	počet	%	počet	%
učení a učitelé	6	50	13	81	6	60
rodina, rozvody	7	58	8	50	7	70
spolužáci, vztahy	6	50	5	31	3	30
komplexy, handicapy	2	17	5	31	3	30
závislosti	5	42	5	31	3	30
nevím	1	8	1	6	0	0

Učení, jak už jsem zmínila několikrát je v 8. ročníku velký problém. Jak vyplývá z tabulky č. 68, tak si i mnoho dívek z 9. ročníku myslí, že by jejich spolužačky nebo kamarádky mohly mít větší problémy s učením a učiteli.

Tabulka č. 69

učení a učitelé		
dvojice posuzovaných	výpočet chí kvadrátu	statisticky význam. rozdíl
7.-8. třída	3.07	na hr. význam.
8.-9. třída	1.41	-
7.-9. třída	0.22	-

5. Závěr

V teoretické části práce jsem se zaměřila na charakteristiku žáků staršího školního věku, kde jsem popisovala jakými vývojovými změnami v tomto období prochází a jaké jsou důsledky jejich chování. Žáci jsou citlivější, emočně labilní, osamostatňují se a snaží vzdorovat rodičovským a jiným autoritám.

Pubescenti vnímají jinak svou roli žáka a vztah k jejich vrstevníkům se taktéž proměňuje. Touto proměnou je ovlivněno také klima školní třídy. Dospívající je už více zaměřen na budoucnost. Na 2. stupni základní školy už žáci vybírají svou budoucí profesi a tím jsou ovlivněny vztahy ve třídě. Tvoří se nová přátelství a třída se podle této normy rozpadá na více malých skupinek.

Děti v období dospívání řeší mnoho osobních a školních problémů, které někdy mohou být vážné. Problémy mohou být v rodině, s kamarády nebo ve škole s učiteli a spolužáky. Mezi problémy vážnější bych zařadila např. závislost na nikotinu, alkoholu a drogách nebo depresivní stavy.

Ve výzkumné části práce jsem zjišťovala jaké mají problémy žáci 7. – 9. tříd základní školy a jakým způsobem je řeší nebo by řešili.

Mnoho žáků, převážně z 8. tříd, má problémy s učením a učiteli. O pomoc by žádali hlavně rodiče, ale také spolužáky nebo jiné učitele. Problémy se spolužáky mají děti spíše výjimečně. Vzhledem k tomu, že v období dospívání děti hledají vzor právě ve svých vrstevnících, tyto problémy nemají nebo nechtějí mít. Žáci 7. tříd by převážně žádali o pomoc rodiče. Tento trend s rostoucím věkem klesá. Žáci z 8. a 9. ročníku by se spíše obrátili o pomoc na své vrstevníky.

Problémy vznikají i v jiných oblastech např. v rodinném kruhu nebo v kontaktu s kamarády z jiných škol. Problémem, jak jsem zjistila výzkumem, mohou být i různé závislosti nebo fakt, že dítě má úplně jiné zájmy než ostatní spolužáci. Pokud by děti měly problémy doma, tak by je řešily s rodiči samotnými nebo jinými příbuznými, kamarády nebo učiteli.

Několik otázek z dotazníku se týkalo pomoci poradenských institucí. Ptala jsem se, zda žáci vědí jak by jim pomohla pedagogicko-psychologická poradna, výchovný poradce, krizové centrum nebo linka důvěry. Několik málo žáků uvedlo, že pedagogicko-psychologická poradna může pomoci s poruchami učení, výchovný poradce s výběrem budoucího povolání a na lince důvěry se mohou svěřit se svými problémy. Většina dětí nevěděla s čím by jim poradenské instituce mohly pomoci, někteří žáci tvrdili, že nepomohou s ničím. O existenci krizového centra mnoho dospívajících nikdy neslyšelo. Závěrem tedy mohu říci, že děti jsou o možné pomoci poradenských institucí málo informovány.

Předpokládala jsem, že žáci z nižšího tedy 7. ročníku by řešili své osobní a školní potíže spíše s rodiči a starší žáci z 8. a 9. ročníku se svými vrstevníky, učiteli nebo by se snažili řešit je sami. Tento předpoklad se splnil.

Domnívala jsem se, že odpovědi žáků se budou lišit v závislosti na pohlaví. Dívky by v případě problémů preferovaly pomoc od rodičů a kamarádek, chlapci z vyšších ročníků by požádali o pomoc také rodiče, ale v rámci osamostatňování by chtěli řešit své problémy sami.

Dále jsem předpokládala, že žáci staršího školního věku nebudou informováni o možnosti institucionální pomoci. Tento předpoklad se také splnil.

6. Shrnutí

V první kapitole, úvodu magisterské práce, jsem čtenáře seznámila s tématem a jakým směrem se budu v práci ubírat.

Druhá kapitola je věnovaná teoretické části práce. Charakterizovala jsem zde starší školní věk, roli žáka a spolužáka a klima školní třídy. Dále jsem se zabývala oblastmi, kde mohou vznikat problémy a možnostmi jejich řešení. V poslední části práce jsem se zmínila o možnosti vyhledat pomoc v poradenských institucích.

Ve třetí kapitole jsem čtenáře seznámila s metodikou práce, a to jakým způsobem jsem výzkum uskutečnila, na jaké škole, kolik žáků se výzkumu zúčastnilo a jak na mě zapůsobilo prostředí školy.

Ve čtvrté kapitole, hlavní části mé magisterské práce, jsem se zabývala výzkumem samotným. Statistickou metodou chí kvadrátu jsem zjišťovala jaké jsou rozdíly v odpovědích dívek a chlapců ze 7. – 9. tříd základní školy.

V poslední části práce, páté kapitole, jsem hodnotila naplnění cílů, které jsem si vytyčila a zároveň odpověděla na výzkumné otázky a hypotézy.

7. Resumé

The main objective of this thesis was to better understand the personal and school problems of children aged 11 – 15 years.

The first part of the thesis was focused on theory, while the second part devoted to the analyzation of a questionnaire given to 119 students within the Prague school system.

The key finding of this research was that children aged 11 – 12 years would first ask their parents for help, followed by schoolmates and teachers. Children aged 13 – 15 years would prefer to solve their problems without outside help.

The majority of children were not aware of the different types of counseling services available to them.

8. Seznam použité literatury

Publikace a časopisy:

- 1) Čačka O.: Psychologie dítěte, 1994, Tišnov, Sursum a Hroch.
- 2) Čáp J.: Psychologie výchovy, 1997, Praha, Karolinum.
- 3) Dobson J.: Být sám sebou, 1994, Praha, Návrat domů.
- 4) Helus Z.: Vyznat se v dětech, 1987, Praha, Státní pedagogické nakladatelství.
- 5) Hrabal V. st. a Hrabal V. ml.: Diagnostika – Pedagogickopsychologická diagnostika žáka s úvodem do diagnostické aplikace statistiky, 2002, Praha, Karolinum.
- 6) Klimeš J.: Budování identity dítěte je nejtěžší výchovný úkol, 2006, Aperio, roč. 5, č. 4, str. 30 – 33.
- 7) Másilka D.: Jevy ovlivňující život vybrané sociální skupiny, 2006, Olomouc, Disertační práce, FTK Univerzity Palackého v Olomouci.
- 8) Mareš J. a Křivohlavý J.: Komunikace ve škole, 1995, Brno, Masarykova Univerzita v Brně.
- 9) Matějček Z.: Rodiče a děti, 1986, Praha, Avicenum.
- 10) Matějček Z. a Dytrych Z.: Jak a proč nás trápí děti, 1997, Praha, Grada publishing.
- 11) Průcha J.: Přehled pedagogiky, 2000, Praha, Portál.
- 12) Průcha J., Walterová E. a Mareš J.: Pedagogický slovník, 2003, Praha, Portál.
- 13) Teigen Halvor K. a Engdal Normann H.: Who Would You Most Like to be Like? Adolescents' ideals at the beginning and the end of the century, 2000, Scandinavian Journal of Educational Research, roč. 44, č. 1, str. 5 – 25.

- 14) Vágnerová M.: Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy, 2001, Praha, Karolinum.
- 15) Vágnerová M.: Vývojová psychologie, 1996, Praha, Karolinum.

Internetové odkazy:

- 16) Etický kodex pracovníka LD a pracoviště LD, 2002, www.dkc.cz/linka_duvery.php, 1.3. 2007.
- 17) Krizové centrum RIAPS, 2006, www.mcssp.cz/riaps, 1.3. 2007.
- 18) Linka důvěry krizového centra RIAPS, 2006, www.mcssp.cz/riaps/linka-duvery, 1.3. 2007.
- 19) Pedagogicko-psychologické poradny, 2003, www.drogy-info.cz/index.php/layout/set/print/pomoc_a_podpora/ped_psych_pora.., 1.3. 2007.
- 20) Puberta – čas získávání nezávislosti, 2007, www.qmagazin.cz/index.php?option=com_contextatask=viewaid=4512aItemid, 1.3. 2007.
- 21) Standardní činnosti výchovného poradce, 2005, www.pppuo.cz/default.asp?page=120, 1.3. 2007.
- 22) Základní škola Uhelný trh, 2003, www.uhelnytrh.cz/skola.html, 28.2. 2007

9. Seznam příloh

- 1) Dotazník školních a osobních problémů
- 2) Ukázkový dotazník osobních a školních problémů
- 3) Ukázkový dotazník osobních a školních problémů

Příloha č. 1

Dotazník školních a osobních problémů

Odpovídá: chlapec   děvče   (škrtni, co neplatí)

Třída:

Odpovídej na otázky podle svého vlastního názoru, zaškrtni co podle tebe platí.

1. Co ti ve škole nejvíc vadí, s čím máš největší problémy?
  - s učením
  - s učiteli
  - se spolužáky
  - s něčím jiným .....
  - nemám problémy

2. Pokud máš problémy s učením, v jakém předmětu nejvíc?
.....

3. Pokud máš problémy s učením, zaškrtni jaké.
  - učení je pro mě těžké
  - nestíhám, je toho moc
  - nezajímá mě to
  - myslím si, že to k ničemu nebudu potřebovat
  - něco jiného .....

4. Na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdyby se ti tvoje problémy s učením zdály příliš velké?
  - na rodiče
  - na učitele
  - na spolužáky
  - na výchovného poradce
  - na ředitele školy
  - na linku důvěry
  - na pedagogicko-psychologickou poradnu
  - na někoho jiného .....
  - na nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

5. Pokud máš problémy se spolužáky, zaškrtni v čem nejvíc.
  - nechovají se kamarádsky, nechtějí se se mnou kamarádit
  - nechtějí nic půjčit
  - nechtějí dát opsat úkol nebo napovědět
  - vytahují se

- mají jiné zájmy než já
- lžou a podvádějí jeden druhého
- nadávají mi
- vyvolávají rvačky
- ve třídě se krade
- něco jiného .....

6. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc kdybys měl/a velké problémy se spolužáky.

- rodiče
- učitele
- kamarády
- ředitele školy
- výchovného poradce
- linku důvěry
- pedagogicko-psychologickou poradnu
- někoho jiného .....
- nikoho, snažil/a bych se problém zvládnout sám/sama

7. Pokud máš problémy s učiteli (nebo s jedním učitelem) zaškrtni v čem spočívají.

- učitel je nespravedlivý
- je příliš přísný
- má moc velké nároky
- zasedl si na mě
- nedokáže látku vysvětlit
- shazuje mě před ostatními
- nedokáže mě pochopit
- nezastane se mě
- něco jiného .....

8. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc, kdybys měl/a problémy s některým učitelem.

- rodiče
- jiného učitele
- spolužáky
- výchovného poradce
- ředitele školy
- linku důvěry
- pedagogicko-psychologickou poradnu
- někoho jiného .....
- nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

9. Zaškrtni na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdybys měl/a problémy doma s rodiči.

- na prarodiče nebo jiné příbuzné
- na učitele
- na spolužáky
- na výchovného poradce
- na ředitele školy
- na linku důvěry
- na pedagogicko-psychologickou poradnu
- na někoho jiného .....
- na nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

10. S čím může lidem podle tebe pomoci pedagogicko-psychologická poradna?
(uved' svůj názor a pokud jsi o této možnosti neslyšel/a, napiš, že nevíš)

.....

11. S čím může lidem podle tebe pomoci výchovný poradce?

.....

12. S čím může lidem podle tebe pomoci linka důvěry?

.....

13. S čím může lidem podle tebe pomoci krizové centrum?

.....

14. Jaké největší problémy mohou podle tebe mít tvoji vrstevníci, tj. ti, kterým je stejně let jako tobě?

.....

Příloha č. 2

Dotazník školních a osobních problémů

Odpovídá: chlapec děvče (škrtni, co neplatí)

Třída: VIII.C

Odpovídej na otázky podle svého vlastního názoru, zaškrtni co podle tebe platí.

1. Co ti ve škole nejvíc vadí, s čím máš největší problémy?

- s učením
- s učiteli
- se spolužáky
- s něčím jiným .....
- nemám problémy

2. Pokud máš problémy s učením, v jakém předmětu nejvíc?

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

3. Pokud máš problémy s učením, zaškrtni jaké.

- učení je pro mě těžké
- nestíhám, je toho moc
- nezajímá mě to
- myslím si, že to k ničemu nebudu potřebovat
- něco jiného ... *společná míšlen* .....

4. Na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdyby se ti tvoje problémy s učením zdály příliš velké?

- na rodiče
- na učitele
- na spolužáky
- na výchovného poradce
- na ředitele školy
- na linku důvěry
- na pedagogicko-psychologickou poradnu
- na někoho jiného ..... *žádný* .....
- na nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

5. Pokud máš problémy se spolužáky, zaškrtni v čem nejvíc.

- nechovají se kamarádsky, nechtějí se se mnou kamarádit
- nechtějí nic půjčit
- nechtějí dát opsat úkol nebo napovědět
- vytahují se
- mají jiné zájmy než já
- lžou a podvádějí jeden druhého
- nadávají mi
- vyvolávají rvačky
- ve třídě se krade
- něco jiného ..... *BONZUSÍ* .....

6. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc kdybys měl/a velké problémy se spolužáky.

- rodiče
- učitele
- kamarády
- ředitele školy
- výchovného poradce
- linku důvěry
- pedagogicko-psychologickou poradnu
- někoho jiného .....
- nikoho, snažil/a bych se problém zvládnout sám/sama

7. Pokud máš problémy s učitelem (nebo s jedním učitelem) zaškrtni v čem spočívají.

- učitel je nespravedlivý
- je příliš přísný
- má moc velké nároky
- zasedl si na mě
- nedokáže látku vysvětlit
- shazuje mě před ostatními
- nedokáže mě pochopit
- nezastane se mě
- něco jiného ..... *S MRDÍ* .....

8. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc, kdybys měl/a problémy s některým učitelem.

- rodiče
- jiného učitele
- spolužáky
- výchovného poradce
- ředitele školy
- linku důvěry
- pedagogicko-psychologickou poradnu
- někoho jiného ..... *NA NAJEMNÉHO VRAHA* .....
- nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

9. Zaškrtni na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdybys měl/a problémy doma s rodiči.

- na prarodiče nebo jiné příbuzné
- na učitele
- na spolužáky
- na výchovného poradce
- na ředitele školy
- na linku důvěry
- na pedagogicko-psychologickou poradnu
- na někoho jiného ..... *NA NAJEMNÉHO VRAHA* .....
- na nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

10. S čím může lidem podle tebe pomoci pedagogicko-psychologická poradna? (uved' svůj názor a pokud jsi o této možnosti neslyšel/a, napiš, že nevíš)

..... *S NIČÍM* .....

11. S čím může lidem podle tebe pomoci výchovný poradce?

S NIČÍM

12. S čím může lidem podle tebe pomoci linka důvěry?

S NIČÍM

13. S čím může lidem podle tebe pomoci krizové centrum?

S NIČÍM

14. Jaké největší problémy mohou podle tebe mít tvoji vrstevníci, tj. ti, kterým je stejně let jako tobě?

KOUŘENÍ, ALKOHOL, DROGY, POLICE

Příloha č. 3

Dotazník školních a osobních problémů

Odpovídá: chlapec děvče (škrtni, co neplatí)

Třída: 8. Q

Odpovídej na otázky podle svého vlastního názoru, zaškrtni co podle tebe platí.

1. Co ti ve škole nejvíc vadí, s čím máš největší problémy?

- s učením (tak trochu)
- s učitelem
- se spolužáky
- s něčím jiným se školním úřadem vůbec se mi
- nemám problémy nelíbí =>

2. Pokud máš problémy s učením, v jakém předmětu nejvíc?

..... Přírodopis a zeměpis .....

3. Pokud máš problémy s učením, zaškrtni jaké.

- učení je pro mě těžké
- nestíhám, je toho moc
- nezajímá mě to
- myslím si, že to k ničemu nebudu potřebovat
- něco jiného a tu odhodlání vadí mi v učebnici

4. Na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdyby se ti tvoje problémy s učením zdály příliš velké?

- na rodiče
- na učitele
- na spolužáky
- na výchovného poradce
- na ředitele školy
- na linku důvěry
- na pedagogicko-psychologickou poradnu
- na někoho jiného .....
- na nikoho, snažil(a) bych se je zvládnout sám/sama

(Nesnáším když mi někdo pomáhá)

5. Pokud máš problémy se spolužáky, zaškrtni v čem nejvíc.

- nechovají se kamarádsky, nechtějí se se mnou kamarádit
- nechtějí nic půjčit
- nechtějí dát opsat úkol nebo napovědět
- vytahují se
- mají jiné zájmy než já
- lžou a podvádějí jeden druhého
- nadávají mi
- vyvolávají rvačky
- ve třídě se krade
- něco jiného .....

6. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc kdybys měl/a velké problémy se spolužáky:

- rodiče
- učitele
- kamarády (případně)
- ředitele školy
- výchovného poradce
- linku důvěry
- pedagogicko-psychologickou poradnu
- někoho jiného .....
- nikoho, snažil/a bych se problém zvládnout sám/sama

7. Pokud máš problémy s učiteli (nebo s jedním učitelem) zaškrtni v čem spočívají.

- učitel je nespravedlivý
- je příliš přísný
- má moc velké nároky
- zasedl si na mě
- nedokáže látku vysvětlit
- shazuje mě před ostatními
- nedokáže mě pochopit
- nezastane se mě
- něco jiného .....

8. Zaškrtni koho bys požádal/a o pomoc, kdybys měl/a problémy s některým učitelem.

- rodiče
- jiného učitele (ředitel)
- spolužáky
- výchovného poradce
- ředitele školy
- linku důvěry
- pedagogicko-psychologickou poradnu
- někoho jiného .....
- nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

9. Zaškrtni na koho by ses obrátil/a o pomoc, kdybys měl/a problémy doma s rodiči.

- na prarodiče nebo jiné příbuzné
- na učitele
- na spolužáky
- na výchovného poradce
- na ředitele školy
- na linku důvěry
- na pedagogicko-psychologickou poradnu
- na někoho jiného .....
- na nikoho, snažil/a bych se je zvládnout sám/sama

10. S čím může lidem podle tebe pomoci pedagogicko-psychologická poradna? (uveď svůj názor a pokud jsi o této možnosti neslyšel/a, napiš, že nevíš)

Podle mě na může poradit nám se name obrati pro ně je ta jako info linka.

11. S čím může lidem podle tebe pomoci výchovný poradce?

Vychovný asi s chováním.

12. S čím může lidem podle tebe pomoci linka důvěry?

Může se vyspoúdat a dostat
objektivní názor na věc

13. S čím může lidem podle tebe pomoci krizové centrum?

Netuším

14. Jaké největší problémy mohou podle tebe mít tvoji vrstevníci, tj. ti, kterým je stejně let jako tobě?

Asi puberta, rodiče a škola